

Plan van Aanpak Support

Naar een sluitende keten

Amsterdam, 24 april 2002

Marije van Barlingen
Eva Klooster

[DSP - groep]

Onderzoek – Advies – Management

gemeente

Capelle
aan den IJssel

Inhoudsopgave

Colofon	3
Leeswijzer	4
1 Inleiding	6
1.1 Randvoorwaarden en uitgangspunten	6
1.2 Een brede preventieve aanpak op buurniveau	7
1.3 Probleemanalyse	10
1.4 Opzet Plan van Aanpak	10
2 Beleid en aanbod	14
2.1 Onderwijs	14
2.2 Oudkomersbeleid	16
2.3 Jeugdbeleid	17
2.4 Veiligheidsbeleid	18
2.5 Werk en inkomen	19
2.6 Sportbeleid	19
2.7 Instellingen en organisaties	19
2.8 Kansen voor preventie	21
3 Naar een sluitende keten	24
3.1 Risicofactoren, problemen, bestaand aanbod en wensen per buurt	25
4 Het plan van aanpak	36
4.1 Organisatorische setting	36
4.2 Voorstellen in het kader van het plan van aanpak Support	38
5 Begroting	47
1 Laagdrempelig buurtgerichte (voorlichtings) activiteiten	47
2 (Individuele) Begeleidingstrajecten	47
3 Afstemming, samenwerking en deskundigheidsbevordering	48

Colofon

Dit Plan van Aanpak is ontwikkeld in opdracht van de gemeente Capelle aan den IJssel door de senior beleidsadviseur Veiligheid en Preventie – in samenwerking met een interne klankbordgroep waarin onderwijsbeleid, onderwijs-achterstandenbeleid, jeugdbeleid, minderhedenbeleid, oudkomersbeleid, werk en inkomen, veiligheidsbeleid en sportbeleid vertegenwoordigd zijn.

Aan de planvorming en de (apart bijgevoegde) probleemanalyse hebben bovendien meegewerkt: politie Rotterdam Rijnmond, de Jeugdcoördinator van de politie voor Regio Oost, de parketsecretaris van het OM, STIP, de directeur van het openbaar onderwijs, de bestuursondersteuner van het Protestants Christelijk primair onderwijs, basisschool de Piramide, basisschool Sjalom, basisschool de Horizon, basisschool Klim-op, de Peutertuin, Stichting IJsselkids, Teenercentrum, Stichting Jongerenwerk, Maatschappelijk Werk de Vierstroom, Woningpartners, wijkcontactfunctionarissen, Wijk Overleg Platform Schollevaar, Divi Divi Consult, Vereniging Antillianen en Arubanen Capelle (VAAC), carnavalsgroep Nos Tambe Tey, BAS, Stichting Pelita, Landelijk Steunpunt Educatie Molukkers, Stichting Moluku Tabakar, Molukse welzijnsorganisatie Nunusako, Molukse buurtkerk, en vele vrijwilligers, jongeren, ouders en overige bewoners uit de Hoven, Schollevaar Oost en de Molukkenbuurt.

Bij de opstelling van het plan van aanpak Support en bij de probleemanalyse is ondersteuning verleend door Eva Klooster en Marije van Barlingen (DSP-groep).

Voor verdere informatie:

Coördinator Support, sector Educatie en Welzijn

Elzelien Vermeijden 010 2848346

e-mail: e.vermeijden@capelleaandenijssel.nl

Leeswijzer

Voor u ligt het eerste deel van het Plan van Aanpak Support. Het tweede deel - de probleemanalyse - is apart bijgevoegd. In dat deel zijn de buurtanalyses voor de Hovenbuurt, Schollevaar Oost en de Molukkenbuurt opgenomen die de basis hebben gevormd voor het Plan van Aanpak. Hoewel het is aan te raden om beide delen van het Plan van Aanpak te lezen, bestaat – voor diegenen die weinig tijd hebben - de mogelijkheid om alleen dit deel te lezen.

Inleiding

1 Inleiding

De aanpak van jeugdcriminaliteit staat de laatste jaren hoog op de politieke agenda. Maar minstens even belangrijk is het om te *voorkomen* dat jongeren marginaliseren en het criminele pad opgaan. Vanuit die gedachte werd in 1997 door de Ministeries van Justitie en Binnenlandse Zaken de nota CRIEM¹ vervaardigd. Basis voor het beleid dat in deze nota uiteengezet werd, was het recente inzicht dat voor kwetsbare (allochtone) jeugd een ketenbenadering nodig is die aandacht schenkt aan de risicovolle momenten in de ontwikkeling van een jongere: de voorbereiding op school, de overgang van primair naar voortgezet onderwijs en de overgang van de schooltijd naar de arbeidsmarkt.

In aansluiting op die nota zijn in 1999 in een zevental gemeenten 'CRIEM-pilots' van start gegaan. In de pilotgemeenten is beleid ontwikkeld dat is gericht op een samenhangende aanpak van criminaliteitspreventie, onder heldere regie van de gemeente en met een actieve participatie van de doelgroepen. Uitgangspunt was om vanuit reeds bestaande initiatieven tot één (integrale) aanpak te komen. Eind 2000 zijn die pilots afgesloten en geëvalueerd. Op basis daarvan is besloten tot een vervolgbeleid onder een nieuwe, meer algemene naam: Preventiebeleid 2001 – 2004. Een onderdeel van dat vervolgbeleid is het faciliteren van zeventien gemeenten bij de vormgeving, structurering en aanvulling van hun beleid ter voorkoming van marginalisering van jongeren uit etnische minderheidsgroepen. De geselecteerde gemeenten zijn uitgenodigd plannen in te dienen waaruit blijkt hoe zij – samen met de etnische minderheidsgroepen – de komende jaren gaan werken aan een gesloten keten van voorzieningen voor (allochtone) jongeren zodat deze niet in de marge van de samenleving terecht komen. Capelle aan den IJssel is één van die gemeenten.

1.1 Randvoorwaarden en uitgangspunten

Er zijn een aantal voorwaarden gesteld waaraan voldaan dient te worden om in aanmerking te komen voor de Rijksbijdrage. Deze voorwaarden houden onder andere in dat beschreven wordt wat de omvang en samenstelling van de doelgroep is en dat uitdrukkelijk wordt uitgegaan van wat er reeds is aan beleid, projecten en activiteiten bij de verschillende instellingen en sectoren. Daarnaast zijn belangrijke randvoorwaarden dat de doelgroepen participeren in zowel de planvorming als de uitvoering en dat er toegewerkt wordt naar structurele inbedding van activiteiten. Zeer belangrijke eerste stap hierin is een goede gezamenlijke analyse van de beginsituatie, op basis waarvan de verbinding tussen de verschillende onderdelen van de keten kan worden verbeterd en aanvullingen kunnen worden gemaakt daar waar de keten ontbrekende schakels bevat.

Dit sluit aan bij de uitgangspunten van de gemeente Capelle die – kort samengevat – inhouden dat het plan van aanpak voor Support – zoals het preventiebeleid is genoemd – concreet, uitvoerbaar en gedragen dient te zijn.

Noot 1 CRIEM = Criminaliteit in Relatie tot Integratie van Etnische Minderheden.

1.2 Een brede preventieve aanpak op buurtniveau

De laatste jaren is er – zowel in Nederland als in het buitenland – veel onderzoek gedaan naar de oorzaken van jeugdcriminaliteit in het algemeen en het verband tussen jeugdcriminaliteit en etnische afkomst in het bijzonder. Inmiddels is men tot de conclusie gekomen dat (jeugd)criminaliteit en ander probleemgedrag een gevolg is van een cumulatie van risicofactoren – en eigenlijk nooit het gevolg van één risicofactor.

Daarbij geldt dat sociaal-economische marginaliteit een universele factor is, die de hogere criminaliteitscijfers van zowel autochtone als allochtone groepen aan de 'onderkant' van de maatschappij verklaart. Voorzover er onder etnische minderheden meer criminaliteit voorkomt kan dit dan ook voor een groot deel worden verklaard door een collectieve marginale maatschappelijke positie². Met name de grote achterstand van bepaalde etnische groeperingen in opleiding en scholing wordt daarbij beschouwd als een cruciale factor: daardoor zijn immers ook de kansen op de arbeidsmarkt beperkt, wat weer leidt tot een relatief laag inkomen, een slechte woningstatus en een lage status in de samenleving. Daarbij geldt overigens wel dat het behoren tot een etnische minderheidsgroepering de negatieve 'beleving' van de maatschappelijke positie kan versterken: allochtone jongeren ervaren vaak sterk dat ze een lage status en weinig prestige hebben binnen de conventionele (Nederlandse) samenleving.

Junger-Tas³ geeft in haar analyses aan dat voor alle kinderen en jongeren geldt dat het met name dergelijke onderliggende factoren zijn die zullen moeten worden aangepakt om ernstig probleemgedrag bij jongeren te voorkomen – los van het feit of zij afkomstig zijn uit een etnische minderheidsgroep. Daarbij maakt zij onderscheid tussen factoren in het kind zelf, in het gezin én in de omgeving waarin het kind opgroeit. De bestrijding en preventie van criminaliteit is dus niet alleen een taak van politie en justitie, maar van de samenleving als geheel. Toch is onze samenleving er (nog) niet in geslaagd probleemgedrag en criminaliteit onder jongeren daadwerkelijk terug te dringen. Eén reden daarvoor is volgens Junger-Tas dat aanpakken en behandelingen over het algemeen van relatief korte duur zijn. De resultaten die worden bereikt met de jongeren verdwijnen immers vaak al snel als zij terugkeren naar hun eigen omgeving – waar niets veranderd is.

Kinderen en gezinnen leven namelijk niet in een sociaal vacuüm maar maken deel uit van lokale gemeenschappen en van een groter nationaal verband, dat in belangrijke mate zowel hun levensomstandigheden als hun attitudes en gedrag bepaalt.

Goede preventieprogramma's dienen volgens haar dan ook onder andere aan de volgende voorwaarden te voldoen:

- het dient een duidelijk verband te leggen tussen de activiteiten en het verkleinen van bepaalde risico's;
- dat verkleinen van de risico's moet plaatsvinden op het moment – of voordat – de risico's voorspellers worden van later probleemgedrag;
- en een preventieprogramma moet zich richten op buurten en wijken waar veel risicofactoren aanwezig zijn.

Noot 2 Uit: Leuw, E. 'Criminaliteit en etnische minderheden', WODC, Den Haag, 1997.

Noot 3 Uit: 'Veelbelovend en effectief', Eerste editie CtC-gids, NIZW, Utrecht, 2001.

Op basis van bovenstaande geeft de gemeente Capelle aan den IJssel aan dat het belangrijk is een preventiebeleid te ontwikkelen voor die leef- en gezinsomstandigheden die een risico in zich dragen om te leiden tot ernstig en langdurig crimineel en probleemgedrag. Omdat deze factoren in een zo vroeg mogelijk stadium dienen te worden aangepakt én omdat deze factoren voor een (groot) deel samenhangen met levensomstandigheden van kinderen en jongeren in het algemeen is besloten om het plan van aanpak te richten op specifieke – etnische - minderheidsgroeperingen, maar om ook andere groepen kinderen die opgroeien in een omgeving met veel risico's niet uit te sluiten. Omdat de gemeente bovendien verschillende risicofactoren tegelijk en in samenhang met elkaar wil aanpakken, is besloten om Support breed in te zetten op *buurniveau*.

1.2.1 Risico- en beschermende factoren

In het begin van deze paragraaf werd al aangegeven dat uit onderzoek duidelijk is geworden dat jeugdcriminaliteit altijd het resultaat is van een cumulatie van factoren – en dus nooit het gevolg van één factor. Om een goed preventiebeleid op te kunnen zetten is het dus essentieel dat met enige zekerheid kan worden vastgesteld welke risicofactoren het sterkst samenhangen met (latere) criminaliteit. Bovendien moet er zicht bestaan op (effectieve) methoden die de levensloop van kinderen op zo'n wijze kunnen beïnvloeden dat deze zich op een sociale manier ontwikkelen en zich in de samenleving staande kunnen houden. Junger-Tas⁴ heeft hier uitgebreid onderzoek naar gedaan. Zij baseert zich daarbij voor een groot deel op het Amerikaanse Communities that Care (CTC).

CTC gaat er – gebaseerd op wetenschappelijk onderzoek – van uit dat er beschermende en risicofactoren zijn die van invloed zijn op gezond en positief gedrag van jongeren. Jongeren moeten participeren in omgevingen die consistent gezonde opvattingen en duidelijke standaarden voor gedrag communiceren. Jongeren die sterke bindingen hebben met hun familie, school en gemeenschap investeren meer in het volgen van de opvattingen en standaarden van de omgeving. Deze bindingen worden gecreëerd door mogelijkheden voor jongeren om op betekenisvolle manier betrokken te zijn, de vaardigheden die ze daarvoor kunnen ontwikkelen en de erkenning die ze voor betrokkenheid ontvangen.

CTC gebruikt op data gebaseerde voorspellers van risico- en beschermende factoren. Onderzoek heeft uitgewezen dat er negentien risicofactoren zijn die betrouwbare voorspellers zijn van problematisch drank- en drugsgebruik, delinquentie, schooluitval, tienerzwangerschap en geweld op adolescent leeftijd. Begrijpen en identificeren van risicofactoren helpt om te begrijpen wat er moet worden gedaan om probleemgedrag van jongeren tegen te gaan. Beschermende factoren zijn daarbij de sleutel tot het begrijpen hoe de risicofactoren kunnen worden gereduceerd en hoe positief gedrag en sociale ontwikkeling kan worden aangemoedigd.

Beschermende factoren zijn:

- individuele karakteristieken;
- gezonde opvattingen en duidelijke standaarden (onderwijzers, ouders en gemeenschap);
- binding met de gemeenschap, onderwijzers en familieleden.

Noot 4 Junger-Tas, J., *Jeugd en gezin*, Universiteit van Lausanne/Rijksuniversiteit Leiden, in opdracht van: Ministerie van Justitie, Directie Preventie, Jeugd en Sancties, juni 1997.

Onderstaand een overzicht van de risico- en beschermende factoren die onderscheiden worden door Junger-Tas en binnen CTC.

Schema 1 Risico- en beschermende factoren

Risicofactoren
<i>Buurt</i>
verkrijgbaarheid drugs
maatschappelijke leefregels die drugsgebruik, wapenbezit en jeugdcriminaliteit bevorderen
gebruik van geweld in de media
veranderen van school en verhuizen
weinig binding met buurt en gebrek aan organisatie in buurt
extreme armoede
verkrijgbaarheid wapens
<i>Gezin</i>
problematisch gezinsverleden
problemen gezinsmanagement
gezinsconflicten
betrokkenheid ouders bij probleemgedrag kinderen
<i>School</i>
vroegtijdig en aanhoudend asociaal gedrag
falen op de basisschool
gebrek aan betrokkenheid bij school
<i>Individu/leeftijdgenoten</i>
vervreemding en opstandigheid
omgang met probleemvrienden
positieve houding ten aanzien van probleemgedrag
vroegtijdige inwijding in probleemgedrag
Beschermende factoren
mogelijkheden voor betrokkenheid van jongeren
vaardigheden voor succesvolle betrokkenheid
erkenning van betrokkenheid

Op basis van de mate waarin deze factoren voorkomen, is vervolgens de keuze gemaakt voor doelgroepen en buurten.

1.2.2 Keuze voor doelgroepen en buurten

Voordat vanuit de gemeente een keuze is gemaakt voor specifieke doelgroepen voor Support zijn met een groot aantal betrokkenen gesprekken gevoerd. In deze gesprekken is ingegaan op de aard en omvang van de problemen met jongeren binnen de gemeente én op de mate waarin een aantal van de bovenbeschreven risicofactoren voorkomt. In dat kader is tevens gevraagd naar de groepen en/of buurten waar volgens betrokkenen een gerichte aanpak het meest gewenst is. Op basis hiervan zijn er vier specifieke doelgroepen voor Support onderscheiden: Antillianen en Arubanen, Surinamers, Roma en Molukkers. Weer op basis daarvan is vervolgens gekozen voor drie buurten waar Support ingezet gaat worden: de Hovenbuurt, Schollevaar Oost en de Molukkenbuurt. Belangrijkste reden om juist deze buurten te selecteren ligt in het feit dat de gekozen doelgroepen met name woonachtig zijn in deze drie buurten. Bovendien zijn de Hoven en Schollevaar Oost buurten waar in het algemeen zorg over is uitgesproken – er is sprake van verpaupering van deze buurten en van veel (sociale en criminele) problematiek. Dat wil overigens niet zeggen dat er geen andere buurten in Capelle zijn waarover zorg bestaat – ook de Hoeken is bijvoorbeeld veelvuldig genoemd als buurt waar het wenselijk is om Support in te zetten. Indien Support succesvol blijkt, kan de aanpak dan ook verder uitgebreid worden naar dergelijke buurten.

1.3 Probleemanalyse

Gebaseerd op de ideeën vanuit CTC én de randvoorwaarden die door de Minister van Grote Steden Beleid aan het plan van aanpak zijn gesteld, is besloten om – voordat concrete acties worden geformuleerd – een gedegen sterkte/zwakte analyse per gekozen buurt op te stellen. Een goede analyse is immers de belangrijkste bouwsteen voor een effectief en uitvoerbaar plan van aanpak. Pas als alle betrokken partijen het er over eens *wat* er aangepakt dient te worden in de buurten, kan er immers sprake zijn van een gezamenlijke, gedragen ketenaanpak – wat één van de randvoorwaarden vanuit het ministerie is. De analyse van problemen en kansen op buurtniveau is daarom – naar voorbeeld van de eerder beschreven methode van het CTC – breed opgezet. De analyse is tot stand gekomen in samenwerking met de coördinator Support en onderzoek- en adviesbureau DSP-groep en is in een apart rapport bijgevoegd bij dit Plan van Aanpak.

Inhoud probleemanalyse

Vanuit verschillende bronnen zijn gegevens verzameld over de negentien risicofactoren waarvan wetenschappelijk is aangetoond dat ze in combinatie leiden tot criminaliteit en probleemgedrag. Daarnaast is informatie verzameld over het feitelijke probleemgedrag per buurt. In deze fase was de betrokkenheid van de doelgroepen essentieel: de doelgroep zelf kan immers vaak het best aangeven waar problemen en risicofactoren liggen. Er is voor gekozen om de betrokkenheid van de verschillende partijen op buurtniveau in deze analyse individueel vorm te geven: naast een analyse van beschikbare cijfers zijn er in dat kader veel gesprekken gevoerd met sleutelpersonen vanuit de drie buurten en vanuit de vier doelgroepen. Daarbij is vindplaatsgericht te werk gegaan: zo is er bijvoorbeeld gesproken met jongeren uit de buurten tijdens een activiteit van jongerenwerk en is er gesproken met twee groepen moeders via het STIP – waar taalcursussen gegeven worden. De buurtgerichte (CTC) aanpak was bij de gesprekken steeds het onderliggend principe. Dat betekent dat de probleemanalyse zo veel mogelijk op buurtniveau is uitgevoerd en gericht was op het identificeren van de bekende risico- en beschermende factoren. Daarnaast is – ter aanvulling – een (beknopte) analyse uitgevoerd van recent (landelijk) onderzoek dat beschikbaar is omtrent de vier genoemde etnische minderheidsgroepen. Dit laatste diende om een beeld te verkrijgen van algemene – met integratie en cultuur samenhangende – risicofactoren en problemen per doelgroep.

1.4 Opzet Plan van Aanpak

Op basis van de analyses per buurt – die zijn opgenomen in het bijgaande rapport 'Plan van Aanpak Support – de probleemanalyse' kon een schematisch overzicht van de belangrijkste problemen en risicofactoren in de buurten worden samengesteld. Daarbij is overigens niet alleen naar problemen gekeken, maar ook naar de kansen in de buurten. Deze kansen zijn ook opgenomen in de overzichten.

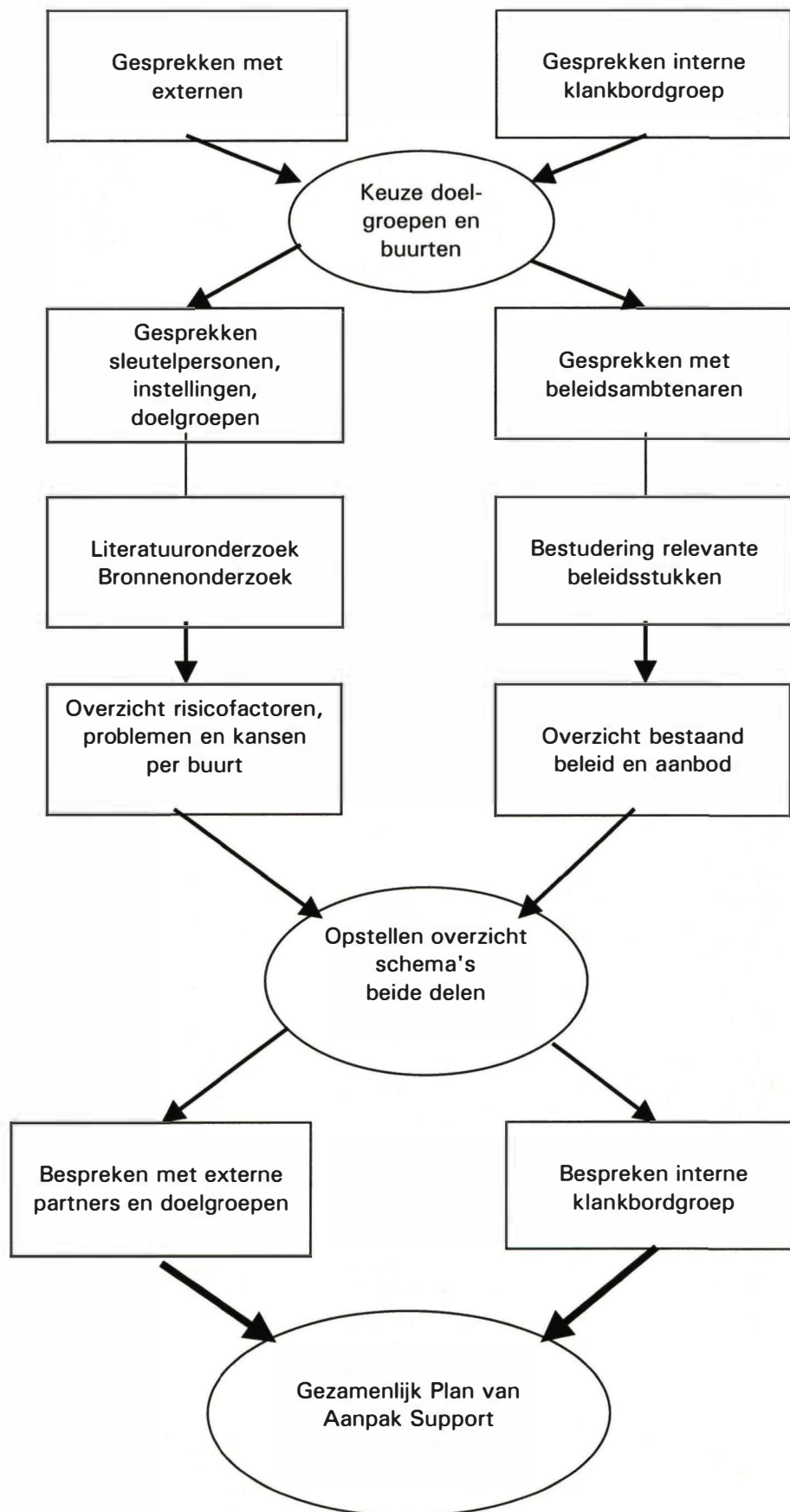
Deze overzichten zijn vervolgens in bijeenkomsten zowel aan de interne klankbordgroep van de gemeente als aan de sleutelpersonen uit de buurten voorgelegd, waarbij de deelnemers gevraagd is of de beschreven problemen en kansen herkenbaar waren én welke ideeën er bestonden voor concrete aanpak van de problemen.

Bovendien was een van de randvoorwaarden waaraan het plan van aanpak dient te voldoen dat de opgenomen activiteiten de lacunes in bestaand beleid

en activiteiten opvullen. Daarom was het noodzakelijk dat er inzicht bestaat in het huidige aanbod en in de samenhang tussen de verschillende activiteiten binnen dat aanbod. In dat kader is – naast de buurtanalyses – een bronnenonderzoek uitgevoerd waarbij relevant schriftelijk materiaal bestudeerd is. Resultaat hiervan is een overzicht van 'wat er al is' voor de benoemde doelgroepen in de betreffende drie buurten. Ook zijn in deze fase interviews met beleidsmedewerkers gehouden. Er is gesproken met de beleidsmedewerkers van de terreinen: onderwijs, veiligheid, minderheden, oudkomers, jeugd, sport en werk&inkomen. Op basis van deze interviewronde zijn onder andere de doelgroepen van het beleid en de relatie van het beleid met andere activiteiten vanuit de verschillende sectoren vastgesteld. Daarnaast is in deze gesprekken nagegaan welke (andere) relevante gemeentelijke sectoren en instellingen betrokken dienen te worden in de ontwikkeling van het plan van aanpak én welke personen (in eerste instantie) kunnen fungeren als contactpersoon/ vertegenwoordiger vanuit de aangewezen buurten.

In dit – eerste - deel van het Plan van Aanpak wordt op basis van bovenstaande kort per beleidsterrein en per organisatie/instelling aangegeven wat er aan aanbod en beleid is. Daarna wordt – in een verbinding tussen het eerste en tweede deel van het plan van aanpak - in een (korte) schematische conclusie de meest voorkomende risicofactoren en kansen per buurt afgezet tegen het bestaande beleid en aanbod. Op basis daarvan worden tenslotte voorstellen gedaan voor concrete activiteiten in het kader van Support en wordt ingegaan op de organisatorische setting en financiering van een en ander.

Onderstaand schema geeft een overzicht van de opzet en werkwijze van het Plan van Aanpak.

Beleid en aanbod

2 Beleid en aanbod

Zoals in de inleiding al is aangegeven, is één van de randvoorwaarden van het plan van aanpak Support dat de voorgestelde activiteiten en maatregelen aanvullend zijn op bestaand beleid en aanbod. In dat kader is in de buurtanalyses reeds kort ingegaan op het aanbod dat er is per buurt op het gebied van bijvoorbeeld onderwijs en jongerenwerk. In Capelle is er echter ook veel algemeen gemeentelijk beleid én aanbod dat raakvlakken heeft met de doelstellingen van het beleid Support. Belangrijkste daarin zijn het onderwijsbeleid, het oudkomersbeleid, het jeugdbeleid en het veiligheidsbeleid. Daarnaast zijn echter ook het beleid op het gebied van werk&inkomen en het sportbeleid van belang voor het beleid Support. Bovendien bestaat een gesloten keten natuurlijk niet alleen uit gemeentelijk beleid, maar ook uit beleid en aanbod vanuit instellingen en organisaties als jongerenwerk, scholen, de politie, het Openbaar Ministerie en Bureau Jeugdzorg.

In dit hoofdstuk worden de verschillende genoemde beleidsvelden en organisaties – en hun relevante aanbod – achtereenvolgens (kort) beschreven. Een en ander is in kaart gebracht op basis van beschikbaar schriftelijk materiaal én op basis van gesprekken die zijn gevoerd met vertegenwoordigers van de diverse relevante (beleids)afdelingen, instellingen en organisaties. In deze gesprekken is overigens ook ingegaan op lacunes in het beleid en aanbod. De resultaten hiervan zijn terug te vinden aan het eind van dit hoofdstuk.

2.1 Onderwijs

Onderwijs is één van de belangrijkste peilers van preventiebeleid – zeker waar het jongeren uit etnische minderheidsgroepen aangaat. Daarbij kan onderscheid worden gemaakt tussen maatregelen en activiteiten die vanuit de scholen worden ondernomen om de kinderen en jongeren betere toekomstperspectieven te bieden en tussen de scholen als vind- en signaleringsplaats voor zorg. Deze zaken komen samen in het Capels onderwijsachterstandenbeleid.

Sinds een aantal jaren wordt door de Rijksoverheid geld beschikbaar gesteld aan gemeenten voor de aanpak van onderwijsachterstanden: GOA⁵. In Capelle is de doelstelling van dit beleid om te realiseren dat alle jeugdigen optimale ontplooiingskansen krijgen en een opleidingsniveau behalen waarbij hun kennis en vaardigheden optimaal benut zijn. Daarbij is het beleid met name gericht op leerlingen die ten gevolge van de negatieve effecten van sociaal economische en culturele omstandigheden in een achterstand (dreigen) te raken. Concreet zijn er in Capelle in het kader van het onderwijsachterstandenbeleid vijf doelstellingen met bijbehorende maatregelen geformuleerd:

Het zo vroeg mogelijk voorkomen en wegwerken van taalachterstand

De aanpak van taalachterstanden in Capelle richt zich op zowel allochtone als autochtone kinderen. Dit omdat gebleken is dat ook autochtone kinderen die in een taalarme omgeving opgroeien een taalachterstand (kunnen) oplopen die bij de overgang van het basisonderwijs naar het voortgezet onderwijs 1 à

Noot 5 Gemeentelijk Onderwijsachterstandenplan.

1,5 jaar bedraagt. Uit onderzoek blijkt bovendien dat de taalontwikkeling in de eerste vier levensjaren van groot belang is voor de periode daarna. Vroegtijdige interventie heeft dan ook het meeste effect. In dat kader is er VVE beleid opgezet, worden taalprogramma's voor kinderen met een niet-Nederlandse achtergrond in de groepen 1 tot en met 4 van het basisonderwijs versterkt en is er een krachtig pleidooi uitgegaan naar de gemeente Rotterdam voor voldoende capaciteit in de zogenaamde schakelklassen.

VVE is in het leven geroepen voor peuters en kleuters met een (taal)-achterstand. Basisscholen en kinderopvang vormen een samenwerkingsverband dat vorm krijgt in de voorschool. Begin 2002 is er op twee basisscholen en twee peuterspeelzalen daadwerkelijk gestart met VVE: op de Pieter Basschool en de Peuterbas en op basisschool de Piramide en de Peuterhof (Schollevaar Oost). Daarmee worden ongeveer 195 kinderen bereikt. Er zijn plannen om in september ook te starten op de Klimop/Octopus (de Hoven) en de Horizon (de Hoven). In 2003 zou het bereik dan ongeveer 315 kinderen moeten zijn. De gemeente heeft tot taak om de regie van een en ander op zich te nemen en ervoor zorg te dragen dat voorzieningen als consultatiebureaus en peuterspeelzalen zodanig worden afgestemd dat ook daadwerkelijk afspraken worden gemaakt om te realiseren dat peuters met achterstanden worden toegeleid naar voorschoolse voorzieningen.

Het verbeteren van de sociaal emotionele weerbaarheid van leerlingen

Om gedrag en sociaal emotionele problematiek aan te pakken is volgens de gemeente Capelle zorg op maat noodzakelijk. Daarom is het streven om vijf wijkgerichte schoolnetwerken op te zetten in het basisonderwijs waarmee knelpunten bij leerlingen snel worden gesignaleerd en ondervangen. In 2001 is geëxperimenteerd met twee netwerken op basisscholen: de Klimop en de Horizon (de Hoven). In deze netwerken hadden zitting: schoolarts en verpleegkundige, schoolgericht maatschappelijk werk en intern begeleiders van de basisscholen. Daaruit kwam duidelijk naar voren dat interdisciplinaire bespreking van de leerlingen met aansluitend daarop directe ondersteuning vanuit het maatschappelijk werk het meeste effect heeft. Daarvoor is echter een flinke inzet van schoolmaatschappelijk werk benodigd die niet haalbaar is in Capelle. Voor alle basisscholen gezamenlijk is namelijk slechts 1 formatieplaats beschikbaar.

Er zijn drie scholen voor voortgezet onderwijs in Capelle. Op de VO scholen wordt een toename gesignaleerd van problemen rondom de sociaal emotionele ontwikkeling van jongeren door diverse oorzaken. De basiszorg voor leerlingen in het VO onderwijs bestaat uit: een eigen mentor per leerling, aanvullende toetsen in het eerste jaar, scholing van de mentoren en (beperkt) thematisch aandacht voor problemen als pesten en geweld. Daarnaast wordt op twee VO scholen met een Social Team gewerkt. Doel daarvan is de zorg voor leerlingen met meer dan een gemiddeld probleem gecoördineerd en deskundig aan te pakken. Hierbij zijn organisaties als RIAGG, Bureau jeugdzorg, de GG&GD, de leerplichtambtenaar en soms de politie betrokken. Hoewel deze social teams als een succes worden beschouwd, geven de VO scholen overigens wel aan veel behoefte te hebben aan schoolmaatschappelijk werk.

Tenslotte wordt regelmatig onderzoek gedaan naar het welbevinden van leerlingen in het voortgezet onderwijs door middel van de Rotterdamse jeugdmonitor die om de twee jaar wordt afgenomen bij leerlingen in de brugklas en in de derde klas. Op basis van de uitkomsten daarvan biedt de GG&GD interventies aan aan de scholen waarmee gedragsveranderingen bewerkstelligd kunnen worden.

Voor de periode 2002-2006 hebben de Capelse scholen voor voortgezet

onderwijs zich ook vastgelegd om die interventies uit te voeren. De scholen krijgen daar echter geen extra middelen voor.

Het vergroten van de veiligheid en het welbevinden op de school

Het vergroten van de veiligheid in en rondom scholen en het verbeteren van welbevinden van de schoolgaande jeugd is van groot belang om een goed leerklimaat te creëren. Daarom is in Capelle het Marietje Kesselsprogramma gestart ter voorkoming van seksueel geweld. Bovendien zijn er convenanten 'Veilige school' gesloten met scholen uit het voortgezet onderwijs.

Het tegengaan van schoolverzuim en schooluitval

Schoolverzuim belet kinderen in hun ontwikkeling en versterkt tussentijdse uitval. Daarom is het streven in Capelle om zowel langdurig als kort verzuim tijdig te signaleren in het basis- en het voortgezet onderwijs. In dat kader neemt de leerplichtambtenaar structureel deel aan de schoolnetwerken van de basisscholen en de social teams in het voortgezet onderwijs. Absenties worden op alle scholen bijgehouden, maar er zijn nog geen eenduidige afspraken over het inschakelen van de leerplichtambtenaar. Dit laatste is één van de eerste prioriteiten in het gemeentelijke plan van aanpak Schooluitval.

Een aparte positie hierin nemen de Antilliaanse en Surinaamse jongeren die formeel Nederlands zijn en derhalve niet in aanmerking komen voor extra taalonderwijs- wat tot schooluitval kan leiden. "Veel Antilliaanse en soms Surinaamse leerlingen beheersen het Nederlands in onvoldoende mate, waardoor het volgen van onderwijs in het gedrang komt. Zij worden niet toegelaten tot de Internationale Schakelklas, omdat die alleen openstaat voor allochtone leerlingen(!)". In dat kader wordt ook aangegeven dat er behoefte is aan 'doorlopende taallijnen' vanuit het basisonderwijs naar het voortgezet onderwijs.

Het vergroten van ontplooiingskansen voor kinderen en hun ouders door het ontwikkelen van wijkgerichte Brede Scholen

In de Brede School wordt onderwijs verbreed met voorzieningen voor welzijn, kinderopvang, sport en cultuur en recreatie. De Brede school is wijkgericht en beoogt onder gemeentelijke regie een samenwerkingsverband tot stand te brengen tussen diverse basisscholen met andere organisaties in de wijk. Momenteel loopt er een pilot Brede school op basisschool de Piramide die bestaat uit het eenmaal per week aanbieden van sport na schooltijd, een maal per week huiswerkbegeleiding en een maal per week remedial teaching voor kinderen met een motorische achterstand. Daarnaast wordt wekelijks een computercursus voor ouders gegeven, waarbij tegelijkertijd opvoedingsondersteuning plaatsvindt. Verschillende keren is door respondenten overigens aangegeven dat dit aanbod nog (te) beperkt is en (te) veel op kinderen van de Piramide gericht.

Gemeentebreed is er een masterplan Brede School in ontwikkeling.

2.2 Oudkomersbeleid

Oudkomersbeleid

Doelgroepen van het oudkomersbeleid in Capelle zijn werklozen en opvoeders. Werkeloosheidsbestrijding is, evenals bij het stimuleringsproject AA (zie onderstaand) een belangrijke pijler van het oudkomersbeleid. Voor de doelgroep werklozen zijn verschillende trajecten in gang gezet, waaronder het Taalleerproject, het duaalproject, Opstap en empowerment.

De oudkomersmiddelen 2001-2003 zijn eveneens bestemd voor het organi-

seren van kinderopvang op locaties waar de ouders de lessen volgen. Het aanbod aan de doelgroep opvoeders vormt een belangrijke schakel in het preventieve aanbod. Het oudkomersbeleid hanteert als doelstelling voor de groep opvoeders 'het werken aan educatieve en sociale zelfredzaamheid', waarbij de betrokkenheid bij de opleiding van kinderen als belangrijke indicator geldt. Op dit moment zijn er nog geen trajecten voor opvoeders via het oudkomersbeleid. Wel staan twee ouderparticipatiegroepen gepland.

Tweede Stimuleringsproject Antillianen en Arubanen

De doelgroepen van het stimuleringsproject A/A zijn Antilliaans/Arubaanse kansarme jongeren zonder werk tussen 18 en 30 jaar en alleenstaande jonge AA moeders met kinderen jonger dan vijf jaar. Gezien de preventieve insteek van Support is aansluiting bij het aanbod aan de doelgroep jonge moeders en kinderen van belang.

Begin 2001 heeft de gemeente Capelle een subsidie aangevraagd bij het Ministerie van SZW in het kader van de stimuleringsproject allochtone jongeren (SPAG). Deze subsidieaanvraag is gehonoreerd en vervolgens heeft de gemeente de uitvoering verwerkt in een middellange termijnbeleid AA (nota projectgroep AA 19-02-02). Hoofddoel van het beleid is de integratie van Antillianen en Arubanen in de Capelse samenleving. Het voorstel sluit nauw aan bij de doelstellingen van het oudkomersbeleid en kent tevens raakvlakken met jeugd- en jongerenbeleid, veiligheidsbeleid, onderwijsbeleid, werkgelegenheidsbeleid en Support. Bij de beleidsvoorbereiding wordt aandacht besteed aan de samenhang tussen de verschillende beleidsterreinen en tussen Support en AA-beleid.

De volgende uitvoeringsprojecten staan o.a. vermeld in het voorstel:

- Inburgeringstrajecten.
- Bestrijding voortijdig schooluitval en leerachterstanden in voortgezet onderwijs (extra begeleiding van 2 x 15 AA leerlingen op twee VO-scholen).
- Verbetering woonomstandigheden door o.a.: voorlichtingssessies, organiseren van opvang- en doorgangwoningen, inloopspreekuren in De Hoven en Hoekenbuurt.
- Empowermenttrainingen als integratietrajecten (10 per jaar).
- Jongerenwerk gericht op doelgroep tussen 15 en 25 jaar.
- Ondersteuning van Vereniging van Antillianen en Arubanen Capelle.
- Professionalisering AA zelforganisaties en professionals die werken met de doelgroep.
- Deskundigheidsbevordering gemeentelijke medewerkers.

2.3 Jeugdbeleid

De kern van het Lokaal jeugdbeleid is om kinderen en jongeren te ondersteunen op hun weg naar volwassenheid. Uitgangspunten daarbij zijn:

- het jeugdbeleid is algemeen;
- het jeugdbeleid is preventief;
- het jeugdbeleid is samenhangend;
- het jeugdbeleid is vraaggericht;
- en het jeugdbeleid is flexibel.

Het jeugdbeleid omvat alle leefgebieden van kinderen en jongeren. In Capelle wordt onderscheid gemaakt in: kinderopvang en onderwijs, gezondheidszorg en hulpverlening, vrije tijd, veiligheid en woonomgeving, en wonen, werk, inkomen en scholing.

Daarbij wordt uitgegaan van eigen verantwoordelijkheid van de jongeren zelf, van hun ouders en van instellingen en organisaties. De gemeente voert in het jeugdbeleid dan ook een initiërende, stimulerende en coördinerende rol – zij is geen uitvoerder. Een belangrijke taak van de gemeente in het jeugdbeleid is de regie over het jongerenwerk in Capelle. Daarover wordt aangegeven dat er te weinig jongerenwerkers zijn. Er is namelijk geen sociaal cultureel werk beschikbaar én geen opbouwwerk. Jongerenwerk is slechts voor 4,6 fte beschikbaar voor de hele gemeente. Nu wordt er dan ook veel door vrijwilligers georganiseerd en begeleid – en dat wordt niet altijd verstandig geacht. Het gevolg hiervan is dat er een (te) beperkt aanbod is aan vrije tijdsvoorzieningen en sportvoorzieningen. Er wordt aangegeven dat men een sociale infrastructuur voor jongeren mist in Capelle: de jongeren kunnen nergens op terugvallen. Later in dit hoofdstuk komt het specifieke aanbod vanuit de diverse betrokken instellingen en organisaties aan de orde.

2.4 Veiligheidsbeleid

In 2001 is in het kader van het Integraal veiligheidsbeleid in Capelle een plan van aanpak Jeugd en Veiligheid ontwikkeld. In het kader daarvan is in 2001 een start gemaakt met het project 'Pak je kans'. Het project is er gericht op jongeren waarbij afwijkend gedrag wordt gesignaleerd door politie. Via een intensief individuele traject wordt er aan gewerkt de jongere weer op het rechte spoor te brengen.

Daarnaast is het Justitieel Ketenoverleg Minderjarigen gestart waaraan politie, Openbaar Ministerie en de Raad voor de Kinderbescherming structureel deelnemen en op afroep bureau Halt en de leerplichtambtenaar aanschuiven. Bureau Halt zorgt ervoor dat jongeren die met de politie in aanraking zijn gekomen een taakstraf krijgen en er wordt met de ouders gesproken. De SIL-zittingen voor iets zwaardere vergrijpen worden sinds kort op het gemeentehuis gehouden. De parketsecretaris, namens de officier van justitie, legt een taak- of leerstraf op en een medewerker van de Raad van de Kinderbescherming spreekt de ouders en het kind. Dit heeft een preventieve werking. Veel van de jongeren komen niet meer met justitie in aanraking. Ook is er een overleg tussen gemeente, politie en Jongerenwerk waar de hanggroepen worden besproken.

In het kader van veiligheid op scholen is er een integrale werkgroep Veilige school onder regie van de Gemeente Capelle a/d IJssel waarin OM, politie, GGD, de VO-scholen e.a. werken aan een veiliger klimaat op en rond de VO-scholen. Onlangs is een convenant Veilige school afgesloten.

Op 14 basisscholen zijn er in 2001 lessen gegeven door de politie waarbij kennis, waarden en normen worden overgedragen rond items die voor de jongeren van de hoogste klassen op de basisschool belangrijk kunnen zijn (schooladoptie).

Op een zestal scholen is het Marietje Kessel-project uitgevoerd en ook in 2002 zal dit worden gecontinueerd. In 2002 wordt bovendien gestart met een Servicepunt Opvoedingsondersteuning en een trainingsaanpak groeps-criminaliteit.

2.5 Werk en inkomen

Werk en inkomen is een breed beleidsterrein. Het omvat armoedebeleid (preventie, bevorderen participatie en ondersteuning), sociale activering, de vrijwilligersvacaturebank, arbeidsmarkttoeleiding van oudkomers, het AA project en de sluitende aanpak jongeren.

In het kader van het beleid Support is met name deze laatste aanpak van direct belang. Deze aanpak richt zich echter niet op specifieke etnische groepen omdat de (geregistreerde) groepen daarvoor te klein zijn. Trajecten voor jongeren worden 'ingekocht' bij ondersteuningsorganisaties, waarbij nu gelet wordt op ervaring met en deskundigheid op het gebied van etnische minderheidsgroepen. Gevraagd naar kansen op het gebied van werk en inkomen wordt aangegeven dat de meeste kansen liggen in het onderwijsbeleid: schooluitval dient opgepikt en aangepakt te worden.

2.6 Sportbeleid

Vanaf 1 januari 2002 zijn aan de gemeente door het Ministerie van VWS gelden beschikbaar gesteld voor de Breedtesportimpuls. De uitvoering van dit beleid is nog in de opstartfase. In de loop van 2002 zijn er in dat kader twee consultants breedtesport worden aangesteld. Deze gaan eerst nulmetingen doen: er wordt bekeken wat er nog mist en welke prioriteiten gesteld dienen te worden. De bedoeling is dat er veel activiteiten gepland gaan worden in het kader van buurtsport, schoolsport, verenigingsondersteuning en sport in reactie tot maatschappelijke problemen. De eerste focus zal echter liggen op de verenigingen. De verdere uitwerking van dit beleid zal in overleg met de andere beleidsafdelingen én met het jongerenwerk vorm krijgen.

2.7 Instellingen en organisaties

Jeugdzorg

In de leeftijdsgroep 0-4 jaar zijn de consultatiebureaus van kruiswerk verantwoordelijk voor de preventieve gezondheidszorg. Specifiek voor de doelgroepen van Support worden vanuit de Tijdelijke Regeling Vroegsignalering diverse activiteiten op het gebied van taalstimulering ontplooid. Daarnaast is men bezig met het detecteren van risicogroepen die de consultatiebureaus niet bereiken en het maken van beleid voor deze groepen. In samenspraak met de GG&GD en de gemeente wordt bekeken hoe hier een systematische aanpak voor gemaakt kan worden.

Via de schoolzorgstructuur, die nu wordt opgebouwd, is het de bedoeling dat in de toekomst alle kinderen ouder dan 4 jaar in Capelle worden bereikt. Gekeken naar leer-, gedrags- en sociaal emotionele problematiek zal er via een multidisciplinair team adequaat kunnen worden doorverwezen naar de jeugdhulpverlening, schoolmaatschappelijk werk, jeugdgezondheidszorg, Pak je Kans of naar jeugdzorg in de tweede lijn. Belangrijke organisatie is daarbij overigens het Bureau jeugdzorg. Dit is een samenwerkingsverband tussen de jeugdhulpverlening, de Raad voor de Kinderbescherming en de jeugd-GGZ (RIAGG). Totnogtoe is het aanbod vanuit de Stichting jeugdzorg (een belangrijke partner in Bureau jeugdzorg) beperkt. Eén maal in de twee weken is er een spreekuur van 10 tot 12 uur. Jongeren die hulp nodig hebben, dienen contact op te nemen met de stichting in het centrum van Rotterdam. De wachttijd voor een eerste gesprek bedraagt vervolgens 2 à 3 maanden, waarna nog eens 6 maanden gewacht moet worden op daadwerkelijke hulpverlening.

Met Stichting jeugdzorg zijn op ambtelijk en bestuurlijk niveau gesprekken geweest. Hoewel de stichting verbetering heeft beloofd, is er op dit moment sprake van een behoorlijke lacune in het aanbod jeugdzorg. Goede contacten bestaan er wel met RIAGG Noord oost en met de GG&GD. Zo wordt op alle VMBO scholen door de psychiatrisch verpleegkundige van de GG&GD een preventief pedagogisch gesprek gehouden.

Daarnaast meent het Algemeen Maatschappelijk Werk (de Viersprong) een adequaat aanbod te kunnen doen aan jongeren. De organisatie bereikt echter weinig jongeren. Belangrijke oorzaak hiervan is het feit dat zij niet outreaching werken.

Kinderopvang

In Capelle is sprake van spreiding van kinderopvang en buitenschoolse opvang. Punten van zorg zijn echter een tekort aan plaatsen, een verwacht tekort aan personeel en vooral een tekort aan accommodaties. Bovendien zijn instellingen voor kinderopvang (nog) niet voldoende opgenomen in het netwerk dat zich richt op preventie zoals consultatiebureaus, maatschappelijk werk en de jeugdhulpverlening. Daarnaast zijn er 10 gesubsidieerde peuterspeelzalen in Capelle welke niet bedoeld zijn als opvang. Bij twee van deze peuterspeelzalen is inmiddels gestart met VVE. Knelpunt daarbij is overigens wel dat deze peuterspeelzalen allochtone ouders niet bereiken.

Voor betalende jeugd vanaf ongeveer 12 jaar is er het tienercentrum 4you in Schollevaar dat een samenwerkingsverband behelst tussen stichting de IJs-selkids en het jongerenwerk. In de wijkanalyse van Schollevaar wordt hier dieper op ingegaan.

Jongerenwerk/vrije tijd

Zoals al eerder aangegeven, bestaat er in Capelle geen sociaal cultureel werk of opbouwwerk. Voor jongeren wordt er alleen een aanbod verzorgd door de Stichting Jongerenwerk. Deze stichting heeft de beschikking over 4 jeugdhonken. De formatie voor jongerenwerk bedraagt 4,6 fte. Daarvoor worden inloopavonden georganiseerd, sportinstuiven, cursussen rap en trommelen en incidenteel disco's en vakantieactiviteiten.

Voor kinderen zijn er speelplaatsen in bijna elke wijk en is er een grote speeltuin in Schollevaar: het Rollebollebos. Kinderwerk is er niet. Wel worden door vrijwilligers activiteiten voor kinderen georganiseerd – met name in de Hoven. Aangegeven wordt echter dat deze vrijwilligers onvoldoende ondersteuning ontvangen en dat derhalve een groot deel van de activiteiten is gestopt of gaat stoppen.

Justitiële partners

Capelle valt in het arrondissement Rotterdam en onder het politiekorps Rotterdam-Rijnmond, district Oost. Elke wijk heeft buurtagenten die allen één specifieke buurt 'onder' zich hebben. Jeugdagenten zijn er niet, wel is er een jeugdcoördinator voor het gehele district. Het Rotterdamse Openbaar Ministerie verzorgt in het kader van het Lik op stuk beleid wekelijks zogenoemde 'SIL (Standaard Interventie Lijst)-zittingen op het gemeentehuis van Capelle.

Op deze zittingen worden (taak)straffen ter plekke opgelegd aan jongeren. Het OM geeft daarbij aan dat in Capelle veel zaken het gevolg zijn van boosheid om (vermeende) discriminatie, dat er veel meisjes op de zittingen verschijnen voor pesten in groepsverband en dat er vrij veel geweldszaken voorkomen.

Voor district Oost is er een Justitieel Ketenoverleg Minderjarigen waaraan

politie, Openbaar Ministerie en Raad voor de Kinderbescherming deel hebben in overleg met Halt en de leerplichtambtenaar. In dit overleg worden jeugdige wetsovertreders besproken en wordt gezamenlijk besloten tot een aanpak. In dit overleg komen (ook) Capelse jongeren aan de orde. Daarnaast wordt sinds kort op buurtniveau maandelijks overleg gevoerd tussen politie en jongerenwerk. In dat overleg worden signalen uitgewisseld en zaken doorgegeven.

De gemeente Capelle zelf heeft weinig bemoeienis met de curatieve en repressieve aanpak van (al dan niet criminele) jongeren. Belangrijke oorzaak hiervan is het feit dat de justitiële organisaties allen op regio- en districtsniveau werken, en dat er derhalve ook geen maatregelen of aanpakken specifiek voor jongeren uit Capelle *zijn*. Iets dat overigens door een aantal respondenten als een gemis wordt ervaren, omdat het nu gebeurt dat jongeren uit de stad Rotterdam voorrang hebben boven Capelse jongeren – juist ook in begeleidingstrajecten. Uitzondering hierop vormt het traject 'Pak je kans!' en de activiteiten van bureau Halt - die wel op gemeentelijk niveau aangeboden worden.

2.8 Kansen voor preventie

Duidelijk mag zijn dat er in Capelle vanuit alle relevante beleidsvelden veel aandacht is voor het voorkomen en aanpakken van marginalisering en criminaliteit onder jongeren. Door de verschillende partijen waarmee gesproken is, wordt aangegeven dat er veel goede ideeën en initiatieven zijn die een bijdrage leveren aan deze preventie. De (financiële en personele) middelen om een en ander te realiseren zijn echter beperkt waardoor ontwikkelingen traag verlopen en er lacunes in de keten (blijven) bestaan. Gevraagd naar (noodzakelijke) preventieve maatregelen werden voor de voor-schoolse en schoolse periode met name kansen in het onderwijs, in combinatie met vrije tijdsvoorzieningen, genoemd: continueren en uitbreiden schoolnetwerken op de basisschool, en in aansluiting daarop uitbreiden van schoolmaatschappelijk werk, meer (professionele) capaciteit voor de Brede School, meer wijkgerichtheid van de Brede school en veel meer aandacht voor de overgang van Antilliaanse (en Surinaamse) kinderen naar Nederlands onderwijs. In dat kader wordt tevens aangegeven dat er (veel) behoefte is aan een tijdelijk intensief taaltraject voor Antilliaanse en Surinaamse jeugdigen – die niet in aanmerking komen voor de schakelklas. Daarnaast wordt aangegeven dat er (te) weinig vrije tijd aanbod is voor jongeren: daardoor hangen de jongeren veel rond op straat én is er weinig zicht op de problemen waar de jongeren (en hun ouders) mee kampen. Door respondenten wordt dan ook gepleit voor het aanstellen van opbouwwerk en/of sociaal cultureel werk en voor uitbreiding van het jongerenwerk. Omdat ook een sociaal vangnet voor de jongeren ontbreekt, wordt daarbij aangegeven dat het wenselijk is dat dit breed wordt opgepakt - in samenwerking met de wijk en het onderwijs.

Werk en inkomen komt in beeld in de naschoolse periode – als de jongeren niet meer leerplichtig zijn. Hoewel de (formele) werkloosheidcijfers laag zijn, zijn veel respondenten van mening dat op dit gebied wel degelijk een lacune te vullen is. Met name van Antilliaanse jongeren – die vaak niet bij de gemeente geregistreerd staan – wordt aangenomen dat er veel werkloos zijn en niet op school zitten. De oplossing hiervoor wordt overigens weer gezocht in het onderwijs: door intensieve begeleiding en een aparte 'klas' voor drop-outs zouden jongeren aan een diploma en daarmee makkelijker aan een baan geholpen kunnen worden.

Curatief en repressief is er nauwelijks specifiek aanbod in Capelle. Het Open-

baar Ministerie, de Raad voor de Kinderbescherming en Bureau Jeugdzorg werken immers allen op arrondissementaal of regioniveau. In de plannen van de gemeente en de gemeentelijke instellingen wordt het curatieve en repressieve dan ook grotendeels buiten beschouwing gelaten. Toch wordt door de politie aangegeven dat een verkenning van de mogelijkheden om 'plaatsen' te reserveren voor jongeren uit Capelle wel degelijk gewenst is. In het kader van Support zal in ieder geval ITB-CRIEM worden ingezet.

**Naar een
sluitende keten**

3 Naar een sluitende keten

Het streven in het kader van Support is om in drie buurten – de Hoven, Schollevaar Oost en de Molukkenbuurt – een sluitende keten van (preventief) aanbod en beleid te creëren dat een positieve bijdrage levert aan het voorkomen en bestrijden van achterstanden, marginalisering en criminaliteit onder de jongeren in die buurten. Daarbij ligt de nadruk op een viertal minderheidsgroepen: Antillianen/Arubanen, Surinamers, Roma en Molukkers. De keuze voor deze groepen en wijken is gemaakt op basis van een grondige inventarisatie van de risicofactoren in de verschillende wijken en van de positie van de verschillende bevolkingsgroepen. Nederlandse jongeren en jongeren uit andere – niet genoemde – allochtone groepen worden overigens uitdrukkelijk niet uitgesloten: voor zover ook bij hen sprake is van marginalisering en het afglijden naar criminaliteit zijn ook zij doelgroep van het plan van aanpak.

Om te komen tot een sluitende keten zijn in het tweede (apart bijgevoegde) deel van dit Plan van Aanpak de zwaktes en sterktes van de drie buurten geïnventariseerd. Voor die sterkte/zwakte analyse is (deels) uitgegaan van de methode die is ontwikkeld in het kader van de aanpak Communities that Care (CTC). Binnen CTC worden 19 risicofactoren onderscheiden waarvan wetenschappelijk is vastgesteld dat zij (in combinatie) leiden tot gewelddadig gedrag en/of jeugdcriminaliteit. Deze factoren liggen zowel op individueel als op 'gemeenschaps' niveau. Op basis van een groot aantal gesprekken en een beknopte analyse van beschikbare cijfers is per buurt geïnventariseerd welke van de benoemde risicofactoren (bovenmatig) voorkomen in de buurt. Daarnaast is bovendien geïnventariseerd welke concrete problemen in de sfeer van overlast en criminaliteit spelen in de buurten, en wat de betrokkenen in de buurten als oorzaak daarvan zien.

Het algemene beeld dat uit deze sterkte/zwakte analyse naar voren is gekomen is een beeld van zorg. In de delen met sociale huurwoningen in de Hoven en Schollevaar Oost is er zorg vanuit de bewoners om groepen jongeren die op straat rondhangen en andere bewoners lastigvallen, zorg om jongeren die lijken te vervreemden van de samenleving en af te glijden naar de criminaliteit, zorg om de (steeds meer) eenzijdige samenstelling van de buurten, zorg om het gebrek aan sociale cohesie en vooral ook zorg om de neergaande spiraal waarin de buurten lijken te zitten. In de Molukkenbuurt is er vooral zorg om de toekomst van de jongeren die in 'gevaar' komt door een slechte onderwijs- en arbeidsmarktpositie. Dat wil overigens niet zeggen dat er geen kansen zijn: in de buurten is bijvoorbeeld een groot aantal vrijwilligers actief om de buurten 'beter' te maken door het organiseren van activiteiten voor kinderen en jongeren, en ook de gemeente en instellingen zelf zijn reeds gestart met initiatieven in de sfeer van (fysieke) vernieuwing, onderwijs en sport om de neergaande spiraal te keren. Bovendien kan (gelukkig) geconstateerd worden dat velen van mening zijn dat het tij nog te keren is: hoewel er problemen bestaan en deze ook groter worden, is er over het algemeen (nog) geen sprake van een totale marginalisering van de jongeren in de buurten.

In dit hoofdstuk wordt per buurt (kort) naast elkaar gezet welke problemen er spelen, welk aanbod er is, wat de gemeente wil bereiken en wat daartoe gewenst aanbod is. Daarmee wordt in één oogopslag duidelijk waar de (eerste) inzet vanuit Support gewenst is.

In het volgende hoofdstuk wordt dit vervolgens verder uitgewerkt in concrete acties.

3.1 Risicofactoren, problemen, bestaand aanbod en wensen per buurt

In de volgende schema's zijn de risicofactoren, problemen, het bestaande aanbod en de - op basis daarvan te identificeren - lacunes c.q. wensen per buurt samengevat. Ook hier is weer uitgegaan van de risicofactoren die binnen Communities that Care worden onderscheiden, en waarvan wetenschappelijk is aangetoond dat een combinatie van deze factoren leidt tot (jeugd)criminaliteit en probleemgedrag. Deze factoren zijn in de schema's met een sterretje * aangeduid. Bovendien zijn de schema's geordend naar periode: omdat het Ministerie onderscheid maakt tussen de voorschoolse, schoolse en naschoolse periode is dit onderscheid ook hier gemaakt.

Toelichting op de schema's

Kolom 1: Risicofactoren en problemen

In deze kolom staan de risicofactoren en problemen waarvan is gebleken – op basis van de wijkanalyse – dat jeugdigen in de betreffende wijk daar mee te maken (kunnen) krijgen. Het gaat dan om risicofactoren en problemen die in de betreffende wijk meer dan gemiddeld aanwezig zijn. De risicofactoren vanuit het eerder beschreven CTC zijn gemarkeerd met een ster (*). De overige genoemde zaken zijn concrete problemen – die al dan niet voortkomen uit de risicofactoren.

Kolom 2: Wat willen we bereiken?

In kolom 2 staat aangegeven wat de partijen uiteindelijk willen bereiken – voor de kinderen en jongeren, voor de ouders, voor de buurt en bij de instellingen.

Kolom 3: Bestaand aanbod

Op het terrein van voorkomen en bestrijden van achterstanden, marginalisering en (jeugd)criminaliteit gebeurt er al veel in Capelle. Het gemeentelijke onderwijsachterstandenbeleid, VVE, jeugdbeleid en AA-beleid zijn voorbeelden daarvan. De schema's bieden niet de ruimte om een compleet overzicht te geven van het gemeentelijke aanbod en beleid. In kolom 3 staat daarom alleen bestaand aanbod of beleidsplannen genoemd - die direct betrekking hebben op de risicofactoren en problemen voor de betreffende wijk.

Kolom 4: Gewenst (aanvullend) aanbod

In deze kolom wordt de informatie uit de eerste drie kolommen bijeen gebracht. Er staat vermeld welk (aanvullend) aanbod gewenst is – op basis van de inventarisatie van risicofactoren, de beoogde resultaten en het bestaand aanbod. In kolom 4 staan overigens lang niet alleen maatregelen en activiteiten die in het kader van Support opgepakt (kunnen) worden. Alleen het gewenste aanbod dat *cursief* gedrukt is, wordt verder uitgewerkt in dit plan van aanpak. Dat wil overigens niet zeggen dat het niet cursief gedrukte gewenste aanbod niet gerealiseerd dient te worden, maar alleen dat Support niet het aangewezen beleidsterrein is om dat te doen.

Kolom 5: Door wie

In de laatste kolom wordt aangegeven in welk beleidskader het gewenste aanbod gerealiseerd zou kunnen of moeten worden. In een aantal gevallen is dat Support, in andere gevallen is dat een combinatie van een bestaand beleidsterrein en Support en in een aantal gevallen valt het gewenste aanbod buiten het bereik van Support. Daarbij is ervoor gekozen om met name activiteiten waarvoor binnen de bestaande beleidskaders (nog) helemaal geen plannen zijn in het kader van Support op te pakken. Voor de ontwikkeling van activiteiten die gerealiseerd dienen te worden vanuit andere beleidskaders zal Support overigens zonnodig wel het initiatief nemen – in overleg met de verantwoordelijken zullen dan de mogelijkheden om een en ander vanuit het betreffende beleidskader te realiseren, besproken worden.

Rijen:

Omdat de maatregelen die uiteindelijk voorgesteld worden gerangschikt zijn naar de voorschoolse, schoolse en naschoolse periode is deze indeling ook in de rijen toegepast. Dat betekent dat de rijen zijn geordend aan de hand van de vier levensfasen van een jeugdige: 0-4 jaar, 4-12 jaar, 12-18 jaar en 16-24 jaar. Daarnaast zijn er echter risicofactoren en problemen die op buurtniveau spelen, zoals bijvoorbeeld het percentage lage inkomens of de afwezigheid van speelplaatsen in een buurt. Deze factoren en/of problemen zijn onder in de schema's terug te vinden.

Schema 1 De Hoven

Risicofactoren en problemen	Wat willen we bereiken?	Bestaand aanbod	Gewenst aanbod	Door wie?
Voorschoolse periode: 0 – 4 jaar				
Vroege taalachterstanden	- Meer deelname aan peuterspeelzaal en VVE door risicokinderen - Meer bekendheid van peuterspeelzaal en VVE bij ouders - Verbeteren taal van opvoeders zelf	- Plannen VVE op twee peuterspeelzalen vanaf september 2002 - NT2 voor opvoeders - Peuterplus (voorloper VVE)	<i>Buurtgerichte voorlichting aan opvoeders</i> - Taalgerichte activiteiten voor opvoeders - Meer peuterspeelzalen/plaatsen ivm wachtlijsten	Support in overleg met minderheden en jeugdbeleid Oudkomersbeleid Jeugdbeleid/ onderwijsachterstandenbeleid
Schoolse periode : 4 – 12 jaar				
*(taal)achterstanden bij aanvang basisschool	Wegwerken (taal)achterstanden	VVE	zie punt 1 en 2	
Taal- en aanpassingsproblemen	- Versterken aanpassingsvermogen en zelfredzaamheid jongeren op school - Betere kennis ouders gevolgen van achterstanden - Meer ouderparticipatie op school	Twee basisschoolnetwerken	<i>Terugkerende maatschappelijke training en oriëntatie voor kind en ouders</i> - Brede School	Minderhedenbeleid, aangevuld met Support Onderwijsachterstandenbeleid en jeugdbeleid
*Weinig toezicht van ouders en positieve houding van ouders t.a.v. probleemgedrag	- Verkleinen/voorkomen risico's op straat - Nadrukkelijker bewustzijn ouders van risico's weinig toezicht - Meer actieve ouders in toezicht	- Ondersteuning vrijwilligers via BAS - Speeluitleen start deze zomer	<i>Vertrouwenspersoon voor kinderen in de buurt</i> <i>Georganiseerd (ouder)toezicht</i>	Support Support
(te) weinig georganiseerde activiteiten na school	Meer georganiseerde vrije tijdsbesteding	1 maal per week jongerenwerk	<i>Opzetten c.q. uitbreiding kinderwerk</i> <i>Buitenschoolse activiteiten als sport en huiswerkbegeleiding</i>	Support en jeugdbeleid Support, breedtesport en onderwijs
Schoolse periode: 12 – 18 jaar				
*Voortdurende taalachterstanden (zij-instroom)	Minder jongeren die met of door taalachterstand school verlaten	Plannen voor extra begeleiding twee groepen leerlingen op twee scholen in kader van A/A beleid	- Uitvoering taaltraject voor zij-instromers (Antillianen en Surinamers) <i>Ondersteuning jongeren d.m.v. huiswerkbegeleiding</i>	A/A beleid, evt. aangevuld met Support voor Surinaamse groep Onderwijs, en lange termijn Support
Schooluitval	- Voorkomen schooluitval - Meer jongeren die school verlaten met startkwalificatie	Meldingsplicht verzuim en deelname leerplichtambtenaar in Social Teams	- Uitbreiding capaciteit leerplicht - Uitvoering plan voorkomen schooluitval en verbreding zorg in VO <i>Individuele begeleiding en empowerment van drop-outs en leerlingen die dreigen uit te vallen</i>	Onderwijs Onderwijs en jeugdbeleid Support

Vervolgschema de Hoven (II)

Risicofactoren en problemen	Wat willen we bereiken?	Bestaand aanbod	Gewenst aanbod	Door wie?
*Omgang met probleemvrienden	Meer structureel, georganiseerd activiteiten voor jongeren		15 Buurt(sport) – breedtesport 16 <i>Uitbreiding aanbod jongerenwerk</i>	Sportbeleid Support en jeugdbeleid
*Weinig bindingen: vervreemding en opstandigheid	- Meer binding met de maatschappij en in het bijzonder school - Meer (praktische) ondersteuning opvoeders		17 <i>Mentoren, positieve rolmodellen en vertrouwenspersonen in de buurt activeren</i> 18 <i>Outreaching gezinscoach in de buurt</i>	Support Support
*Weinig toezicht	Meer zicht op de jongeren en hun problemen	1 maal per week jongerenwerk	19 <i>Meer grip op grootte, samenstelling en ontwikkeling van groepen jongeren via bijvoorbeeld jongerenwerk en deskundigen</i>	Support , via <i>OnTrackAgain</i> en vangnetstructuur
*Positieve houding t.a.v. probleemgedrag	Meer positieve rolmodellen voor jongeren in de buurt		20 Zie 17	
Jeugdcriminaliteit	Voorkomen en verlagen jeugdcriminaliteit in de buurt	- Pak je kans - Aanbod bureau Halt - Justitieel Ketenoverleg - JOP-overleg	21 Repressief plan van aanpak politie en justitie 22 <i>Opzetten vangnetstructuur</i> 23 <i>Intensieve Trajectbegeleiding</i>	Politie en OM regio Rotterdam, op initiatief Support Support Support/Bureau Jeugdzorg
Naschoolse periode: 16 – 24 jaar				
Weinig zicht op niet in Capelle geregistreerde jongeren en daarmee samenhangend weinig contact tussen de jongeren en de voorzieningen	Meer zicht op de groep niet geregistreerd en hun omstandigheden		24 <i>Verbeteren zicht en toeleiding via OnTrackAgain</i>	Support
Vervreemding bij jonge A/A nieuwkomers door slechte startpositie in Nederland	- Meer binding met de maatschappij door maatschappelijke integratie: - meer jongeren aan het werk - meer jongeren een opleiding - meer jongeren een permanente verblijfplaats	- Plannen gericht op Antilliaanse nieuwkomers (gezinnen en jong volwassenen) in kader A/A beleid - Begeleiding van nieuwkomers onder 18 jaar via onderwijs, na 18 jaar nieuwkomerstraject minderhedenbeleid	25 Woonaanbod: uitvoering plan om twee opvang- en doorstroomwoningen te creëren 26 Start uitvoering van plan begeleid wonen voor jongeren 27 <i>Individuele begeleiding (terug) naar onderwijs of naar arbeid</i>	A/A beleid A/A beleid Support
Criminaliteit door jongeren	Afname criminaliteit		28 Zie 21 tot en met 24	
Alleenstaande jonge moeders in een sociaal isolement	- Minder isolement voor de moeders - Meer (sociaal) actieve jonge moeders	- Empowermenttraining Antilliaanse vrouwen - Plan in ontwikkeling voor programma sociale activering, opvoedingsondersteuning en arbeidsmarkttoeleiding A/A	29 Empowerment opzetten voor (tiener)moeders uit andere groepen	Oudkomersbeleid, werk en inkomen, A/A beleid

Vervolgschema de Hoven (III)

Risicofactoren en problemen	Wat willen we bereiken?	Bestaand aanbod	Gewenst aanbod	Door wie?
Buurt				
Verpaupering van de buurt	- Buurt weer beter leefbaar - Voorkomen van verdere verpaupering	Plannen voor buurtvernieuwing	30 Structureel overleg partners t.a.v. sociaal beheer onder regie van woningpartners 31 Preventief beleid gericht op risico's sloop	Wordt opgezet door veiligheidsbeleid. Wordt opgezet door veiligheidsbeleid.
Veel sociale meldingen (overlast, huiselijke twisten e.d.)	Aantal sociale meldingen afgenomen		32 Geheel aan activiteiten moet leiden tot de gewenste afname	
*Weinig sociale cohesie	Meer sociale cohesie en meer georganiseerde betrokkenheid bewoners bij de buurt	- BAS - Ondersteuning vrijwilligers	33 <i>Meer vrijwilligers werven en stimuleren tot zelforganisatie</i> 34 Mogelijkheden creëren voor vrijwilligerswerk met behoud uitkering	Support Werk en inkomen, Sociale Zaken
*Verkrijgbaarheid drugs (handel vooral 'binnenskamers')	Afname verkrijgbaarheid en handel drugs	Aanpak politie en justitie	35 Opstellen repressief plan door politie en justitie	Politie en OM regio Rotterdam op initiatief Support
Concentratie sociaal en economische zwakkere bewoners	- Meer spreiding - Verbeteren sociaal-economische positie van bewoners	- Plannen voor meer gedifferentieerd woningaanbod - Begeleiding bij wonen A/A	36 Sociale activering, empowerment en gericht arbeidsmarktbeleid doelgroep 37 Concrete maatregelen inzetten om meer woningdifferentiatie te realiseren op korte termijn	Oudkomersbeleid, werk en inkomen Stichting Woningpartners in overleg met gemeente
*Maatschappelijke leefregels die criminaliteit onvoldoende afkeuren	- Verminderen van kleine criminaliteit - Vermindering onaangepast gedrag		38 <i>Buurtgericht aanbod aan opvoedingsondersteuning, sociale vaardigheden, waarden en normen voor jongeren en hun opvoeders in combinatie met recreatieve activiteiten.</i>	Support
*Armoede en schuldenproblematiek	Meer zicht op probleem en hulp voor bewoners	- Schuldhelpverlening - Geplande cursussen budgettering	38 Uitbreiding bestaand beleid t.b.v sociale uitsluiting 39 Tegengaan niet-gebruik 40 <i>Spreekuur hulpverlening/gezinscoach</i>	Werk en inkomen Werk en inkomen Support

Schema 2 Schollevaar Oost

Risicofactoren en problemen	Wat willen we bereiken?	Bestaand aanbod	Gewenst aanbod	Door wie?
Voorschoolse periode: 0 – 4 jaar				
Vroege leer- en taalachterstanden	- Meer deelname aan peuterspeelzaal en VVE - Meer bekendheid bij ouders VVE - Verbeteren taal van opvoeders	- Op twee peuterspeelzalen VVE - Laagdrempelige cursussen Nederlands vanuit STIP	<i>Buurtgerichte voorlichting aan opvoeders</i> - Taalgerichte activiteiten voor opvoeders - Meer peuterspeelzalen/plaatsen ivm wachtlijsten	Support in overleg met minderheden- en jeugdbeleid Oudkomersbeleid Jeugdbeleid/ onderwijsbeleid
Schoolse periode: 4 – 12 jaar				
*Achterstanden (sociaal en taal) bij aanvang basisschool en bij instroom via zij-instroom	- Wegwerken taalachterstanden - Versterken aanpassingsvermogen en zelfredzaamheid jongeren op school - Betere kennis ouders gevolgen van achterstanden - Meer ouderparticipatie op school	Pilot Brede School: computer-cursus ouders = ondersteuning, huiswerkbegeleiding 1 middag in de week	<i>Terugkerende maatschappelijke training en oriëntatie voor kind en ouders zij-instroom</i> - Prioritering pilot Brede School - Nieuwe wijkgerichte locatie Brede School	Minderhedenbeleid, aangevuld met Support Onderwijsachterstandenbeleid Onderwijs, jeugd en wijkvisie
*Weinig toezicht van ouders (veel sleutelkinderen), veel kinderen alleen op straat	- Verkleinen/voorkomen risico's op straat - Nadrukkelijker bewustzijn ouders van risico's weinig toezicht - Meer actieve ouders in toezicht	Aanbod Brede School: 1 middag in de week sport en spel	<i>Uitbreiding georganiseerde activiteiten</i> <i>Vertrouwenspersoon voor kinderen in de buurt</i> <i>Georganiseerd(ouder)toezicht</i> - Basisschoolnetwerken	Support en jeugdbeleid Support Support en jeugdbeleid Onderwijsbeleid
*Betrokkenheid ouders bij probleemgedrag (met name bij Roma)	Meer aanpassing van ouders aan 'Nederlandse' normen en waarden		Voorlichting aan ouders, contact met ouders door een vertrouwenspersoon	Oudkomersbeleid, evt. aangevuld met Support
* Weinig/geen betrokkenheid school (Roma)	- Meer ouders die belang van school inzien en kinderen motiveren om naar school te gaan - Meer binding met de maatschappij en in het bijzonder met school van kinderen		Individuele begeleiding van kinderen én ouders naar school	Oudkomersbeleid, evt. aangevuld met Support
Weinig buitenschoolse georganiseerde activiteiten	Meer georganiseerde vrije tijdsbesteding	Sportinstuif 1 avond per week	<i>Opzetten c.q. uitbreiden kinderkwerk</i> <i>Buitenschoolse activiteiten als sport en huiswerkbegeleiding</i>	Support en jeugdbeleid Support, breedtesport, onderwijs en jeugdbeleid
Schoolse periode: 12 – 18 jaar				
*Voortdurende taalachterstanden bij instroom via zij-instroom	Minder jongeren die met of door taalachterstand school verlaten	Plannen voor extra begeleiding twee groepen leerlingen op twee scholen in kader A/A beleid	- Uitvoering taaltraject voor zij-instromers (Antillianen en Surinamers) <i>Ondersteuning jongeren d.m.v. huiswerkbegeleiding</i>	A/A beleid evt. aangevuld met Support voor Surinaamse groep Onderwijs en op lange termijn Support

Vervolgschema Schollevaar Oost (II)

Risicofactoren en problemen	Wat willen we bereiken?	Bestaand aanbod	Gewenst aanbod	Door wie?
Schooluitval	- Voorkomen schooluitval - Meer jongeren die school verlaten met startkwalificatie	- Meldingsplicht verzuim - Deelname leerplichtambtenaar aan Social Teams	17 Uitbreiding capaciteit leerplicht 18 Uitvoering plan voorkomen schooluitval en verbreding zorg in VO 19 <i>Individuele begeleiding en empowerment van drop-outs en leerlingen die dreigen uit te vallen.</i>	Onderwijs Onderwijs en jeugdbeleid Support
Geen of slechte overgang naar VO (m.n. Roma)	- Meer kinderen die doorstromen naar VO - Meer ouders die belang onderwijs onderkennen		20 Individuele trajectbegeleiding voor risicojongeren en hun opvoeders	Oudkomersbeleid, evt. aangevuld met Support
Weinig zicht op specifieke problemen jongeren	Meer zicht op de jongeren en hun problemen	Social teams VO	21 <i>Meer grip door jongeren te leren kennen via activiteiten als sport en muziek.</i>	Support en jeugdbeleid
*Weinig toezicht	Meer structureel, georganiseerde activiteiten voor jongeren	- Sportinstuif 1 avond in de week - Inloopmiddag op jeugdhonk vanaf april - Teenercentrum	22 Buurt(sport) – breedtesport 23 <i>Uitbreiding aanbod jongerenwerk</i>	Sportbeleid Support en jeugdbeleid
*Problemen gezinshiërarchie	Meer (praktische) ondersteuning opvoeders		24 <i>Spreekuur gezinscoach in de buurt</i>	Support
*Omgang met probleemvrienden en positieve houding ten aanzien van probleemgedrag	- Meer positieve rolmodellen voor jongeren in de buurt - Bredere blik jongeren op eigen (toekomst)mogelijkheden		25 <i>Mentoren, positieve rolmodellen in de buurt activeren. Jongeren een bredere blik bieden via gerichte voorlichting en activiteiten. Jongeren de buurt mee uit nemen.</i>	Support
Overlast en criminaliteit door (groepen) jongeren	- Afname overlast en criminaliteit - Contact met betreffende jongeren vanuit politie en jongerenwerk	- Jongerenaanpak Schollevaar Oost - Structureel overleg politie en jongerenwerk - Justitieel ketenoverleg minderjarigen District Oost	26 <i>Uitbreiden aanpak/samenwerking politie en jongerenwerk</i> 27 <i>Opzetten vangnetstructuur</i> 28 <i>Intensieve Trajectbegeleiding</i>	Support Support Support
Naschoolse periode: 16 – 24 jaar				
Weinig bindingen: vervreemding en opstandigheid	- Meer binding met de maatschappij; - meer jongeren aan het werk - meer jongeren een opleiding	- Trajecten 'Sluitende aanpak jongeren' Sociale Dienst - Plan aanpak schooluitval/verzuim en zorg op scholen	29 Uitvoeren plan aanpak schoolverzuim en zorg op VO 30 <i>Individuele begeleiding (terug) naar onderwijs of arbeid</i>	Onderwijsbeleid en jeugdbeleid Support
Geen zicht op groep niet geregistreerden (Antillianen)	Meer zicht op de groep en hun omstandigheden		31 <i>Verbeteren zicht en toeleiding via OnTrackAgain</i>	Support
Criminaliteit door jongeren	Afname criminaliteit		32 Zie 24 tot en met 27	

Vervolgschema Schollebaar (III)

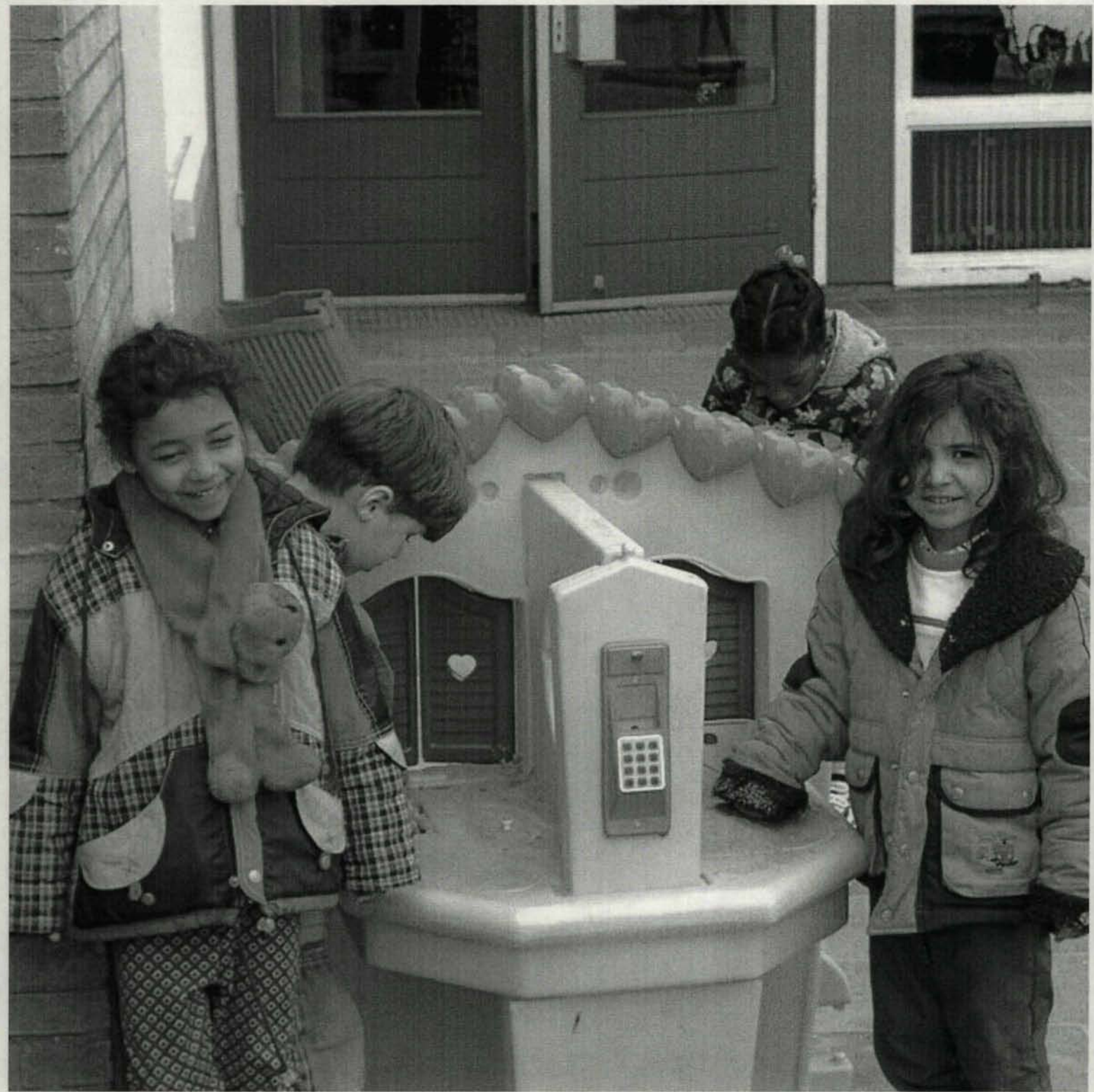
Risicofactoren en problemen	Wat willen we bereiken?	Bestaand aanbod	Gewenst aanbod	Door wie?
Buurt				
Neergaande spiraal van verpaupering en concentratie sociaal/economisch zwakkeren in de buurt	Voorkomen van verdere verpaupering en doorbreken neergaande spiraal	Wijkvisie: plannen voor (sociale) vernieuwing	33 Uitvoeren plannen in Wijkvisie in overleg met wijkplatform	Wordt inmiddels op onderdelen uit elkaar gehaald door gemeente.
*Veel verloop en leegstand in de wijk		Zie bovenstaand: wijkvisie	34 Zie bovenstaand.	Zie bovenstaand.
*Gebrek aan sociale cohesie en gebrek aan organisatie	Meer sociale cohesie en meer georganiseerde betrokkenheid bewoners bij de buurt	Wijkoverlegplatform	35 Zie bovenstaand, met nadruk op realiseren van laagdrempelig wijkcentrum: faciliteren van bewoners. 36 Ondersteunen vrijwilligers en zelforganisaties	In samenwerking met Brede School. Support
*Maatschappelijke normen die probleemgedrag bevorderen	- Verminderen kleine criminaliteit - Verminderen onaangepast gedrag		37 Buurtgericht laagdrempelig samenhangend aanbod aan voorlichting, opvoedingsondersteuning, sociale vaardigheden e.d.	Support
Gezinnen met problemen worden slecht bereikt door hulpverlening	Meer zicht op problemen en meer laagdrempelige hulp voor bewoners		38 Spreekuur gezinscoach/hulpverlening in de buurt.	Support

Schema 3 Molukkenbuurt

Risicofactoren en problemen	Wat willen we bereiken?	Bestaand aanbod	Gewenst aanbod	Door wie?
Voorschoolse periode: 0 – 4 jaar				
Vroege taalachterstanden	- Meer deelname aan peuterspeelzaal en VVE door kinderen - Meer bekendheid van peuterspeelzaal en VVE bij ouders	Plannen VVE op twee peuterspeelzalen vanaf september 2002	1 <i>Buurtgerichte voorlichting aan opvoeders</i>	Support , in overleg met oudkomers- en jeugdbeleid
Schoolse periode : 4 – 12 jaar				
Onderwijsachterstand bij deel van de Molukse leerlingen	Wegwerken onderwijsachterstanden	Basisscholen hebben ieder eigen beleid gericht op inlopen achterstanden	2 Extra begeleiding van alle Molukse kinderen met een achterstand 3 <i>Huiswerkbegeleiding</i> 4 Intensief volgen Molukse leerlingen 5 Basisschoolnetwerken	Onderwijsachterstanden beleid Support Onderwijsachterstandenbeleid, deskundigheidsbevordering Support Onderwijsbeleid
Gebrekkige ouderbetrokkenheid school en ondersteuning van kinderen bij school	- Versterken contacten tussen school/ouders - Opvoeders kunnen kinderen beter begeleiden bij schoolloopbaan en schoolkeuze	Verschillende basisscholen hebben Molukse leerkrachten/ondersteuners	6 <i>Buurtgerichte voorlichting aan opvoeders</i>	Support
*Weinig toezicht op vrije tijdsbesteding kinderen	Meer toezicht en begeleiding van na-schoolse activiteiten		7 <i>Opzetten c.q. uitbreiding kinderwerk voor doelgroep</i>	Support en jeugdbeleid
(te) weinig georganiseerde activiteiten na school	Meer georganiseerde vrije tijdsbesteding	Incidentele samenwerking tussen jongerenwerk en vrijwilligers van buurtorganisaties	8 <i>Structurele samenwerking tussen kinderwerk, vrijwilligers en buurtorganisaties</i> 9 <i>Buitenschoolse activiteiten als sport en huiswerkbegeleiding</i> 10 <i>Ondersteuning van vrijwilligers</i>	Support Support , breedtesport, onderwijs en jeugdbeleid Support
Doorstroom van BO naar VO (naar te laag niveau)	- Molukse leerlingen stromen door naar passend niveau - Scholen hebben (extra) aandacht voor schooladviezen Molukse leerlingen - Opvoeders hebben voldoende kennis onderwijs	Basisscholen hebben ieder eigen beleid	11 <i>Voorlichting en ondersteuning opvoeders</i> 12 Alle basisscholen besteden (extra) aandacht aan schooladviezen Molukse leerlingen	Support Onderwijsbeleid, deskundigheidsbevordering Support

Vervolgschema de Molukkenbuurt (II)

Risicofactoren en problemen	Wat willen we bereiken?	Bestaand aanbod	Gewenst aanbod	Door wie?
Schoolse periode: 12 – 18 jaar				
Schooluitval	- Voorkomen schooluitval - Meer jongeren die school verlaten met startkwalificatie	Meldingsplicht verzuim en deelname leerplichtambtenaar in Social Teams	13 <i>Deskundigheidsbevordering mentoren en leerkrachten onderwijs</i> 14 Uitbreiding capaciteit leerplicht 15 Uitvoering plan voorkomen schooluitval en verbreding zorg in VO 16 <i>Individuele begeleiding en empowerment van drop-outs en leerlingen die dreigen uit te vallen</i>	Support Onderwijsbeleid Onderwijsbeleid Support
Weinig georganiseerde activiteiten na school	Meer structureel, georganiseerd activiteiten voor jongeren		17 <i>Uitbreiding jongerenwerk gericht op de doelgroep</i> 18 <i>Meer ondersteuning vrijwilligers en buurtorganisaties</i>	Support met jeugdbeleid Support
*Weinig toezicht	- Meer zicht op de jongeren en hun problemen - Meer actieve ouders in toezicht en begeleiding van na-schoolse activiteiten - Jongeren hebben vaste aanspreekpersoon		19 <i>zie 16 tot en met 18</i>	
Kleine groep bezig jeugdcriminaliteit	Voorkomen en verlagen jeugdcriminaliteit in de buurt		20 Repressief plan van aanpak politie en justitie 21 <i>Opzetten vangnetstructuur</i> 22 <i>Intensieve Trajectbegeleiding</i>	Politie en OM op initiatief Support Support Support
Naschoolse periode: 16 – 24 jaar				
Hoog percentage jongvolwassenen met lage opleiding of geen diploma	Gebruik van Tweede kans onderwijs		23 <i>Empowerment van doelgroep en bekend maken met mogelijkheden tweede kans onderwijs</i>	Support, in samenwerking met jongerenwerk
Buurt				
Weinig speelplaatsen voor kinderen	Kinderen speelmogelijkheden bieden		24 Creëren van speelplaatsen voor kinderen 25 Betrekken van kinderen bij inrichting speelplaatsen	Ruimtelijke ordening Ruimtelijke ordening, jeugdbeleid
Geen ontmoetings- en activiteitenruimte voor jongeren	Er is een ruimte en activiteiten-aanbod dat aansluit bij de wensen van jongeren		26 <i>Onderzoek naar wensen en betrekken van jongeren bij ruimte en activiteiten-aanbod</i>	Support

Het plan van aanpak

4 Het plan van aanpak

4.1 Organisatorische setting

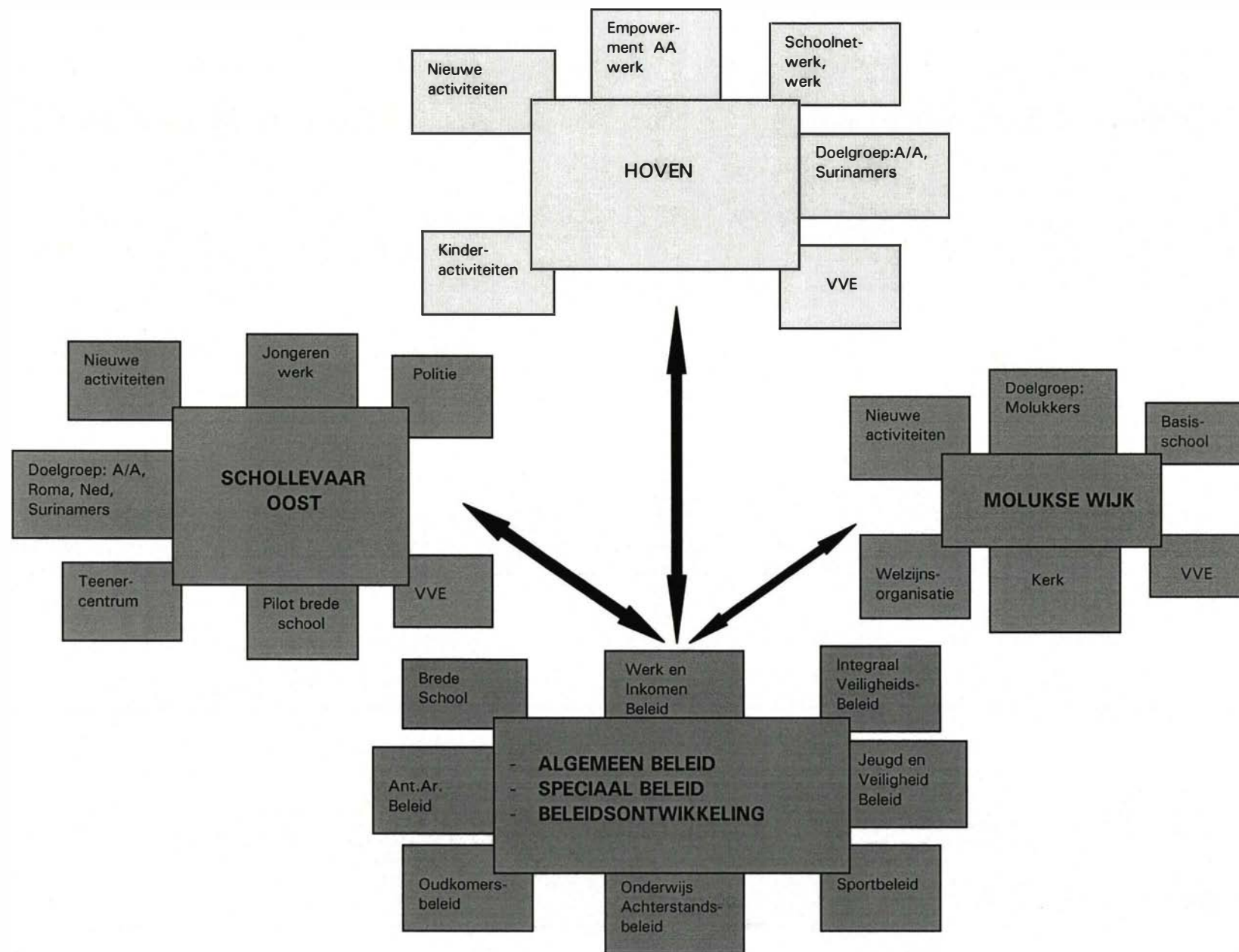
Ten behoeve van dit Plan van Aanpak Support is een van de wethouders als projectwethouder als eerste verantwoordelijk voor het project Support. Om het preventieve karakter te benadrukken is er door het College van Burge-meester en Wethouders voor gekozen dat de Wethouder voor Minderheden-beleid in de komende tijd de projectleider zal zijn. De voortgang wordt besproken in de Stuurgroep Integraal Veiligheidsbeleid, waarin meerdere wethouders, enkele hoofden van afdelingen en het hoofd van de basiseenheid van de politie van Capelle aan den IJssel zit.

Het hoofd van de sector Welzijn en Educatie is verantwoordelijk voor de voorbereiding en uitvoering van het plan van aanpak. De dagelijkse uitvoering van dit plan wordt gecoördineerd door de coördinator Support, senior beleidsadviseur veiligheid van de Gemeente Capelle a/d IJssel. Deze draagt zorg voor de samenhang in en begeleiding en uitvoering van de voorgestelde activiteiten. Gezien de reikwijdte van het plan van aanpak Support is een samenhangende aanpak een absolute voorwaarde. Support heeft immers raakvlakken met het veiligheidsbeleid het jeugdbeleid, het onderwijsbeleid, het oudkomersbeleid, het beleid werk&inkomen én met het aanbod van instellingen als jongerenwerk en jeugdzorg en de justitiële partners.

De coördinator Support heeft dan ook als belangrijkste taak om zowel intern als extern de ontwikkeling van het aanbod in het kader van Support af te stemmen met het bestaande beleid en aanbod. In dat kader is er intern een Klankbordgroep Support in het leven geroepen waarin de beleidsadviseurs onderwijs, jeugd, veiligheid, minderheden en oudkomers, werk en inkomen en sport zitting hebben. Deze klankbordgroep is reeds betrokken geweest bij de invulling van dit plan van aanpak en zal een belangrijke rol hebben bij de uitvoering ervan.

Daarnaast heeft de coördinator ervoor gezorgd dat de opzet van het plan tot stand is gekomen in samenspraak met bewoners uit de buurten, vertegenwoordigers van de doelgroepen en de betrokken professionals. In het korte tijdsbestek van de ontwikkeling van dit plan is bijvoorbeeld gesproken met bewonersgroepen, groepen (allochtone) moeders, jongeren en zelf-organisaties. Na goedkeuring van dit plan van aanpak zal (snel) gestart worden met het ontwikkelen van uitvoeringsplannen waarbij weer alle belanghebbenden zoveel mogelijk betrokken zullen worden. Daarbij zal ook weer zoveel mogelijk vindplaats- en buurtgericht te werk worden gegaan.

Onderstaand schema maakt inzichtelijk welke partijen er gemeentebreed en per buurt betrokken zijn bij de invulling en verdere ontwikkeling van Support.

4.2 Voorstellen in het kader van het plan van aanpak Support

Op basis van de schema's in het vorige hoofdstuk worden onderstaand voorstellen voor activiteiten in het kader van het plan van aanpak Support gedaan. Duidelijk mag zijn dat de wensen in het kader van Support breed en omvangrijk zijn.

In de schema's is daarom al aangegeven welk aanbod door Support kan worden gedaan en welk aanbod door andere partijen c.q. beleidsterreinen dient te worden gerealiseerd – al dan niet op initiatief van Support. In samenspraak met de Klankbordgroep Support, de instellingen binnen de gemeente en de direct betrokkenen uit de buurt zal hier in de komende tijd verdere afstemming over plaats moeten vinden en zullen concrete uitvoeringsplannen worden opgesteld.

Globaal kan gesteld worden dat de activiteiten die in het kader van Support worden gerealiseerd zich met name richten op buurtgerichte voorlichting en preventie, het realiseren van intensieve individuele begeleiding van jongeren (en ouders) en op afstemming en coördinatie van het aanbod vanuit gemeentelijke sectoren en instellingen.

Eén van de randvoorwaarden waaraan voldaan moet worden, is dat de voorstellen gericht zijn op zowel de voorschoolse, de schoolse als de naschoolse periode. Daarom zijn onderstaande voorstellen op die wijze gerangschikt. Binnen elke fase wordt aangegeven op welke buurt de activiteit is gericht én op welke doelgroep - indien dit van toepassing is. Als er geen specifieke doelgroep is genoemd, is de activiteit bedoeld voor alle (risico)kinderen en hun opvoeders.

4.2.1 Voorschoolse periode: 0 - 4 jaar

Buurtgerichte voorlichting aan opvoeders (alle buurten)

In alle buurten die in het kader van het plan van aanpak zijn geanalyseerd wordt aangegeven dat het bereik van de peuterspeelzalen, en daarmee van het (geplande) VVE aanbod, klein is. Een middel om dit bereik te vergroten is voorlichting aan opvoeders op buurtniveau. Succesvolle methoden daartoe zijn het inrichten van 'moedersontmoetingscentra' en het opzetten van huisbezoeken door moeders aan moeders. Deze bezoeken kunnen overigens een breder doel dienen dan alleen voorlichting: ook (praktische) ondersteuning en empowerment van moeders kan op deze wijze vorm krijgen. Daarbij is het belangrijk dat de methode van voorlichting wordt aangepast aan de behoeften van de doelgroep. Algemeen kan gezegd worden dat de voorkeur uitgaat naar voorlichten *vanuit* de doelgroep: dat wil zeggen dat voorlichting gegeven wordt door leden uit de doelgroep zelf.

4.2.2 Schoolse periode I: 4 - 12 jaar

Vertrouwenspersoon voor kinderen (alle buurten)

Toezicht op kinderen na school is een risicofactor in elk van de drie buurten. Opvoeders zijn weinig bezig met toezicht of zijn – zoals veel alleenstaande, werkende moeders - er niet toe in staat. Omdat de sociale cohesie in met name Schollebaar Oost en de Hoven te wensen overlaat, ontbreekt opvang en toezicht door een sociaal netwerk rond de kinderen. Sommige kinderen missen een (vertrouwens)persoon waar zij met problemen kunnen aan-

kloppen. Voorstel is om in elk van de buurten kinderwerk op te zetten – waarmee tevens de rol van vertrouwenspersonen kan worden ingevuld.

Georganiseerd toezicht (Hovenbuurt, Schollevaar Oost)

Het voorstel voor georganiseerd (ouder)toezicht ligt in de lijn van de problematiek die bovenstaand beschreven is. Ook hier is het voorstel om met het opzetten c.q. uitbreiden van kinderwerk een bredere structuur te organiseren die het ontbreken van individueel toezicht op straat deels kan ondervangen. Georganiseerd toezicht is daarbij overigens een manier om het zicht op 'kinderen op straat' te versterken en is nadrukkelijk geen alternatieve vorm van naschoolse opvang. Gedacht kan worden aan een project als Thuis op Straat waarbij het toezicht bij kinderwerk ligt.

Meer georganiseerde activiteiten (alle buurten)

Voor de drie buurten geldt dat er weinig activiteiten daadwerkelijk in de buurt plaatsvinden. Breedtesport, kinderwerk en jongerenwerk hebben slechts een incidenteel aanbod in de buurten. Doel is te komen tot een vast aanbod voor iedere buurt. Daarbij is samenwerking met de vrijwilligers en organisaties uit de betreffende buurten zeer belangrijk. Naast de uitbreiding van het kinderwerk is daarom meer ondersteuning van vrijwilligers en zelforganisaties gewenst.

Individuele begeleiding van kinderen en ouders naar school (Schollevaar Oost, Roma)

In het verleden heeft vanuit het STIP een project gelopen waarbij kinderen uit de Roma gezinnen intensief werden begeleid naar school (letterlijk en figuurlijk). Dit project was toentertijd zeer succesvol. Met de begeleiding van de kinderen ontstaat er bovendien een ingang naar de ouders. Aangegeven is dat het wenselijk is om die aanpak weer nieuw leven in te blazen. Daarnaast is door het STIP zelf ook een aanvraag ingediend bij het Rijk om voorschoolse opvang en opvang van Romavrouwen op te zetten van waaruit diverse activiteiten kunnen worden ontwikkeld. Deze trajecten zullen in samenwerking en afstemming met elkaar worden ontwikkeld.

Maatschappelijke training en oriëntatie voor zij-instromers (Hoven en Schollevaar Oost)

Zij-instromers uit Suriname en de Antillen worden vaak een of twee jaren teruggeplaatst. Een achterstand in de Nederlandse taal- of algemene leerachterstand is daarvan één van de redenen. Even belangrijk is echter dat deze kinderen vaak niet minder maar vooral *andere* leervaardigheden hebben aangeleerd. Zeer algemeen gesteld: meer gericht op gehoorzaamheid en minder op zelfredzaamheid.

Door middel van een training maatschappelijke oriëntatie kan aan opvoeders en kinderen ondersteuning geboden worden in het leren kennen van het Nederlandse onderwijs en de aanpassing daaraan vergemakkelijken.

Buurtgerichte voorlichting m.b.t. schoolkeuze aan opvoeders (Molukkenbuurt)

Molukse leerlingen stromen in meerderheid door naar lagere vormen van voortgezet onderwijs. Het is het voorstel om - over schooladviezen en schoolkeuze - voorlichting te geven aan de Molukse opvoeders. Het is bekend dat Molukse opvoeders slecht bereikt worden met ouderavonden. De voorlichting over planning en ondersteunen van de schoolloopbaan van kinderen, kan een onderdeel vormen van de buurtgerichte voorlichting.

Buurtgerichte voorlichting aan opvoeders (alle buurten)

Opvoeders willen altijd het beste voor hun kinderen in het onderwijs, maar zijn lang niet altijd in de positie om hun kinderen daarbij te ondersteunen. Buurtgerichte voorlichting is een overkoepelende term voor laagdrempelige voorlichting die aangepast is aan de wensen van de doelgroepen. Dat kan bijvoorbeeld betekenen dat de voorlichting - zo nodig - in eigen taal gegeven wordt, dat voorlichting gecombineerd wordt met recreatieve activiteiten voor opvoeder en kind, dat voorlichting gegeven wordt door andere moeders en/of dat opvoeders weten bij welke (vertrouwens)personen op school of in de buurt zij terecht kunnen met vragen. Rode lijn is om opvoeders meer mogelijkheden te geven om hun kinderen te ondersteunen bij het volgen van onderwijs. Het belang van voorschoolse activiteiten, Nederlands spreken met het kind, huiswerkbegeleiding, schoolkeuze, ouderbetrokkenheid zijn onderwerpen die daaronder kunnen vallen. Uit de buurtanalyses komen veel overeenkomsten tussen doelgroepen, maar ook verschillen naar voren. Buurtgerichte voorlichting houdt rekening met die verschillen.

4.2.3 Schoolse periode II: 12 - 18 jaar

Taalintensief traject voor zij-instromers Voortgezet Onderwijs (gemeentebreed)

Ook in het kader van het plan van aanpak 'Verbetering jeugdzorg en jeugdzorgstructuur in het voortgezet onderwijs' wordt het al aangegeven: het opzetten van een intensief taaltraject voor zij-instromers op beide scholen van het voortgezet onderwijs is van groot belang. Veel Antilliaanse en soms Surinaamse kinderen die naar Nederland komen, beheersen de taal onvoldoende en zijn niet goed voorbereid op de andere onderwijsstructuur en onderwijsmethoden in Nederland. Daardoor komt het volgen van onderwijs op niveau van de daadwerkelijke capaciteiten in het gedrang. Deze leerlingen komen niet in aanmerking voor de Internationale Schakelklas omdat ze de Nederlandse nationaliteit hebben. In het kader van het A/A beleid zijn plannen om een taalintensief traject voor Antilliaanse kinderen op te zetten. Support kan daaraan – in samenspraak en samenhang met het A/A beleid - een bijdrage leveren voor de Surinaamse leerlingen.

Deskundigheidsbevordering leerkrachten en mentoren in Voortgezet Onderwijs (gemeentebreed, Molukkers, Antillianen, Surinamers, Roma)

In de analyses van de drie buurten is naar voren gekomen dat – naast meer algemene risicofactoren en problemen – de verschillende doelgroepen hun eigen specifieke problematiek hebben. In de praktijk blijkt dat niet alle professionals daarvan goed op de hoogte zijn. Uit de gesprekken is duidelijk geworden dat met name docenten en mentoren zich niet altijd bewust zijn van de specifieke problemen van leerlingen uit etnische groepen – zo zijn bijvoorbeeld de achterstanden van Molukse leerlingen vaak minder zichtbaar. In het kader van Support wordt dan ook deskundigheidsbevordering ingezet met betrekking tot de verschillende doelgroepen. In eerste instantie zal deze deskundigheidsbevordering gericht zijn op het onderwijs door korte trainingen voor docenten waarin de specifieke problemen en de beste wijze van daarmee omgaan aan de orde komen, op te zetten.

Individuele begeleiding en empowerment 'drop-outs' en leerlingen die dreigen uit te vallen Voortgezet Onderwijs (gemeentebreed)

In Capelle aan den IJssel is momenteel geen opvang voor schoolverlaters, anders dan de toeleiding naar werk vanuit de sociale dienst. Voordat deze jongeren gaan werken, is het echter wenselijk dat de jongere alsnog een

startkwalificatie behaalt. Dit kan bijvoorbeeld door het volgen van een speciaal onderwijstraject. De jongeren dienen dan echter wel gemotiveerd te worden en op de hoogte te zijn van de mogelijkheden. Hiertoe zouden individuele begeleiders bij bijvoorbeeld de scholen aangesteld dienen te worden, in samenspraak met de sector Sociale Zaken van de gemeente. Ook hier geldt weer dat de voorkeur uitgaat naar begeleiding vanuit de doelgroep, ofwel: het aanstellen van begeleiders vanuit verschillende etnische groeperingen.

Individuele trajectbegeleiding voor jongeren en ouders (Schollevaar Oost, Roma)

Een specifieke plek in bovenstaande nemen de Roma in. Vanuit deze groep wordt het belang van onderwijs over het algemeen niet of nauwelijks onderkend, en gaan jongeren derhalve vaak niet naar school. Uit landelijk onderzoek blijkt dat de beste manier om deze jongeren op school te krijgen en te houden intensieve individuele begeleiding is. Het STIP heeft reeds ervaring met deze wijze van begeleiden van kinderen in de basisschoolleeftijd. Een dergelijke manier van werken kan uitgebreid worden naar jongeren in de tienerleeftijd. Vergelijkbaar met de begeleiding van Roma kinderen op de basisschool zal een en ander worden afgestemd met de aangevraagde financiering vanuit het STIP voor de opvang van Roma-vrouwen.

Ondersteuning van jongeren door huiswerkbegeleiding (gemeentebreed)

Uit de gesprekken met jongeren is naar voren gekomen dat er behoefte is aan huiswerkbegeleiding, met name in examenklassen. Dit kan als naschoolse activiteit aangeboden worden op de scholen zelf of als activiteit in de buurt – in bijvoorbeeld de wijkcentra. Een mogelijke succesvolle aanpak is tevens de zogenoemde 'huiswerkvrije' school. Op korte termijn is de ontwikkeling daarvan overigens niet haalbaar, maar de mogelijkheden om iets dergelijks op lange termijn te realiseren worden in het kader van Support onderzocht.

Uitbreiding activiteiten voor jongeren op buurtniveau (alle buurten)

Het uitbreiden van activiteiten voor jongeren op buurtniveau dient verschillende doelen. Naast het puur recreatieve doel wordt met de uitbreiding van georganiseerde activiteiten immers ook bereikt dat de jongeren beter bekend raken bij bijvoorbeeld jongerenwerk, dat er (meer) ingang is met de jongeren en dat er meer zicht ontstaat op de aard en omvang van eventuele problemen. De invulling van dat aanbod dient overigens zoveel mogelijk aangepast te zijn aan de behoeften van de verschillende doelgroepen.

Mentoren en positieve rolmodellen voor jongeren in de buurt (Hoven en Schollevaar Oost)

Uit de analyses is naar voren gekomen dat met name in de Hovenbuurt en in Schollevaar Oost de jongeren vaak een nogal beperkte blik hebben op wereld en op hun eigen perspectieven. De samenstelling van de buurten is vrij eenzijdig: er wonen veelal sociaal en economisch zwakkere groepen. Door de jongeren te laten kennismaken met (meer) positieve rolmodellen krijgen zij de kans om hun eigen perspectief te vergroten. Deels kan dit bereikt worden door verbreding van op de leefwereld gerichte activiteiten voor deze jongeren, zeker als daar speciaal aandacht aan het introduceren van positieve rolmodellen wordt besteed. Daarnaast zou in de buurten een 'mentorproject' kunnen worden opgezet: ook hier geldt weer dat de voorkeur uitgaat naar leden uit de eigen doelgroep – liefst 'oudere' jongeren.

Opzetten vangnetstructuur en daarmee structureel opbouwen zicht op problematiek jongeren (alle buurten)

In de analyses op buurtniveau is duidelijk geworden dat er slechts beperkt zicht bestaat op de specifieke problematiek van de jongeren uit de verschillende doelgroepen en buurten. Eén van de oorzaken daarvan is dat er weinig contact bestaat met de jongeren vanuit het jongerenwerk en vanuit de instellingen voor jongeren. Door meer outreachend te werken en door meer activiteiten aan te bieden, kan dit zicht worden vergroot. Daarbij is overigens wel van belang dat deze informatie ook uitgewisseld wordt.

Daarvoor wordt een vangnetstructuur opgezet. Dit houdt in dat een structureel overleg wordt gerealiseerd waarin vertegenwoordigers van de scholen, politie, het Openbaar Ministerie, jeugdzorg en jongerenwerk zitting hebben. In een dergelijk overleg kunnen signalen betreffende problematisch gedrag en/of criminaliteit van individuele jongeren ingebracht worden en kan vastgesteld worden welke van de deelnemende partijen actie dient te ondernemen. Daarbij moet aangetekend dat momenteel zorgnetwerken in ontwikkeling zijn die gericht zijn op 'multi-problematische' gezinnen. De vangnetstructuur zal in samenspraak en samenhang met deze zorgnetwerken vorm worden gegeven.

In het kader van de vangnetstructuur zullen bovendien twee vormen van begeleiding van jongeren en hun ouders worden opgezet: Intensieve Traject Begeleiding CRIEM en een gezinscoach.

Intensieve trajectbegeleiding CRIEM

ITB-CRIEM wordt verzorgd vanuit Bureau jeugdzorg Rotterdam en is gericht op zowel 'harde kern' jongeren als op de groep jongeren die (nog) niet zwaar crimineel zijn maar wel dreigen af te glijden. Het gaat dan om intensieve begeleiding van de jongeren zelf. ITB CRIEM is uitsluitend gericht op jongeren met een etnische achtergrond die vanuit justitie worden doorverwezen. Voor ITB CRIEM is in principe geen extra financiering nodig, behalve zogenoemd 'rugzakgeld' en geld voor zaken als sociale vaardigheidstrainingen. In de begroting wordt uitgegaan van ongeveer 15 Capelse jongeren per jaar die worden doorverwezen naar ITB CRIEM. Jongeren die hier niet voor in aanmerking komen kunnen overigens wel worden toegeleid naar het project Pak je Kans!, dat al in Capelle bestaat of de individuele trajectbegeleiding (drop-outs) die gemeentebreed in het kader van Support wordt opgezet.

Gezinscoach

De (doelgroep)gerichte gezinscoach is gekoppeld aan de vangnetstructuur en werkt outreachend. Hij of zij zoekt de gezinnen op van jongeren waarbij problemen signaleerd zijn. De coach biedt kortdurende begeleiding en leidt eventueel toe naar verdergaande hulpverlening en/of maatschappelijk werk. Daarnaast heeft de gezinscoach een rol op buurtniveau: in elk van de drie buurten zal een open inloopspreekuur worden gerealiseerd. Deze activiteit komt later in dit hoofdstuk terug.

4.2.4 Naschoolse periode: 16 - 24 jaar

Individuele (traject) begeleiding (gemeentebreed)

In de Hoven en Schollevaar Oost is een groep jongeren die niet naar school gaan en niet werken. De omvang van deze groep is overigens niet duidelijk omdat de indruk bestaat dat het veelal om Antilliaanse jongeren gaat die niet geregistreerd zijn bij de gemeente als inwonende.

Daarnaast is bekend dat het grootste deel van de Roma leeft van een bij-

standsuitkering. Het is niet bekend in hoeverre deze groep ook criminele activiteiten ontplooit, maar de indruk bestaat dat veel van deze jongeren met (al dan niet kleine) criminaliteit wat 'bijverdienen'. Voor deze jongeren is intensieve individuele trajectbegeleiding gewenst waarbij alle leefgebieden van de jongeren worden aangepakt. Dit houdt in dat wordt gezocht naar scholing of werk, woonruimte en dat aandacht wordt besteed aan psychische en praktische problemen. De Antilliaanse groep kan onder andere via OnTrackAgain worden toegeleid⁶. Ook kan vanuit het 'vangnetoverleg' zorg worden gedragen voor toeleiding.

4.2.5 Buurt

Stimuleren en ondersteunen vrijwilligers en zelforganisaties (alle buurten)

In elk van de buurten die in dit plan van aanpak betrokken zijn, zijn vrijwilligers actief. De ondersteuning van deze vrijwilligers en van zelforganisaties is echter niet georganiseerd. Mede debet hieraan is het gebrek aan professionele ondersteuning in Capelle. In het kader van het plan van aanpak Support zou een structuur dienen te worden opgezet waarin vrijwilligers en zelforganisaties structureel ondersteund worden en waarin actief gewerkt wordt aan het werven van vrijwilligers – bijvoorbeeld ouders of (oudere) jongeren uit de doelgroepen zelf. Daarbij moet niet alleen gedacht worden aan financiële ondersteuning maar ook aan praktische ondersteuning in de vorm van hulp bij de organisatie van activiteiten, het lenen of huren van spullen en accommodaties, conflicthantering en dergelijke. De uitwerking van deze structuur zal in afstemming en overleg met de ambtenaar die verantwoordelijk is voor het speerpunt 'sociale cohesie' plaatsvinden.

Buurtactiviteitenbudget

Zoals bovenstaand al aangegeven is, is een belangrijk streven van Support om meer en nieuwe vrijwilligers aan te trekken en te ondersteunen. Binnen de buurten bestaan hier reeds mogelijkheden voor met het activiteitenbudget van de Wijk Overleg Platforms. Deze budgetten zijn bedoeld voor versterking van de sociale cohesie in de wijk. Tot nog toe wordt van dit budget echter door de doelgroepen van Support nauwelijks gebruik gemaakt. Daarom wordt voor elk van de drie buurten een buurtactiviteitenbudget Support gereserveerd waaruit leden van de doelgroepen en nieuwe vrijwilligers activiteiten kunnen financieren en organiseren. Daarbij zullen met name initiatieven van ouders en jongeren zelf gehonoreerd worden.

Buurtgerichte voorlichting, opvoedingsondersteuning, moedercentrum

Buurtgerichte voorlichting is reeds eerder aan de orde geweest. Ditmaal gaat het om voorlichting die gericht is op het bieden van ondersteuning bij de opvoeding. De methodiek van buurtgerichte voorlichting blijft dezelfde – te weten laagdrempelig en aansluitend bij de doelgroep. Dat betekent concreet dat in de voorlichting aan opvoeders uit de Molukkenbuurt aandacht besteed zal worden aan het begeleiden van de vrije tijdsbesteding van kinderen en actievare bemoeienis bij school(loopbaan). De deskundigen in de Hoven en Schollevaar Oost sluiten daarbij aan, maar hebben ook aandacht gevraagd voor thema's als 'waarden en normen' en 'sociale vaardigheden'. Overigens is bij deze laatste thema's ook benadrukt dat er 'geen wijzende vinger' op de

Noot 6 De methode van On Track Again is gericht op zeer moeilijk bereikbare jongeren. Doel van On Track Again is om (Antilliaanse) jongeren – die niet deel nemen aan arbeid of scholing - op te sporen en te benaderen in de eigen leefwereld (vaak op straat). De jongeren worden vervolgens via – langdurige- individuele begeleiding toegeleid naar arbeids/scholingstrajecten.

opvoeders gericht moet zijn. Een cursus 'waarden en normen' zal weinig aftrek hebben. Het bespreekbaar maken van deze thema's kan beter in een meer algemeen kader gebeuren. Het creëren van een moederontmoetingscentrum is een veelgenoemde en zeer functionele aanpak. Begeleiders van ontmoetings- en recreatieve activiteiten krijgen dan de opdracht aandacht te besteden aan bovengenoemde thema's als integraal onderdeel van de contacten met de doelgroep. Gezien de (sociaal) geïsoleerde positie waarin veel van de moeders – en dan met name alleenstaande moeders – zich bevinden kan een moederontmoetingscentrum meerdere functies vervullen: laagdrempelige inloop (eerste stap uit isolement), contacten met andere opvoeders (empowerment, oudertoezicht en sociale cohesie), mogelijkheid deel te nemen aan activiteiten (sociale activering en werkgelegenheid), voorlichting over opvoeding en onderwijs (voorkomen van achterstanden bij kinderen) en deelname aan taalgerichte activiteiten (ondersteuning kinderen en activering opvoeders) en deelname aan empowermenttrainingen.

Spreekuur gezinscoach/hulpverlening op buurniveau (alle buurten)

Uit alle probleemanalyses komt naar voren dat gezinnen c.q. bewoners met problemen vaak niet bereikt worden met reguliere hulpverlening. Daarom is het wenselijk dat er laagdrempelige, outreachende hulpverlening aanwezig is op buurniveau. In het kader van de op te zetten vangnetstructuur zal dan ook een (doelgroep)gerichte gezinscoach worden aangesteld. Naast activiteiten in het kader van de vangnetstructuur zal deze coach een (open) spreekuur op buurniveau dienen te realiseren. Dit spreekuur dient dan als 'voorportaal': de coach kan kortdurend zelf hulp of begeleiding bieden, maar hij of zij kan vooral mensen toeleiden naar meer specifieke hulpinstellingen en/of maatschappelijk werk.

4.2.6 Randvoorwaarden en evaluatie

Structureel betrekken jongeren en opvoeders op buurniveau (alle buurten)

Bij de ontwikkeling van dit plan van aanpak zijn jongeren, opvoeders en zelf-organisaties in de drie buurten betrokken. Ook bij de verdere ontwikkeling en uitvoering van dit plan van aanpak is de inbreng van deze groepen van groot belang. Onderdeel van het plan van aanpak is dan ook het opzetten van een zodanige organisatiestructuur dat jongeren en hun opvoeders systematisch betrokken worden bij het plan van aanpak. Eén methode daarvoor is het voeren van gesprekken met betrokkenen uit de doelgroepen zelf (individuele en groepsgesprekken), onder andere via zogenoemde peergroupconsultatie. Daarbij worden jongeren en/of opvoeders uit de doelgroep zelf getraind in het voeren van (groeps)gesprekken.

Structurele afstemming met gemeentebreed beleid en aanbod

Niet alleen in de planvorming maar zeker ook in de uitvoering van Support is afstemming met ander gemeentelijk beleid en aanbod essentieel. In de schema's komt reeds naar voren dat het voor een succesvolle aanpak Support immers noodzakelijk is dat ook vanuit andere beleidsterreinen actie wordt ondernomen. Daarom wordt gedurende drie jaar een coördinator Support vanuit de gemeente vrijgesteld voor 0,9 fte. De coördinator fungeert als 'trekker' van Support en heeft als belangrijke taken het ontwikkelen van uitvoeringsplannen, het monitoren van de ontwikkeling en uitvoering van Support, het zorgdragen voor het betrekken van de doelgroep én de afstemming met ander aanbod en beleid binnen de gemeente.

Accommodaties

Een belangrijk knelpunt dat zich voordoet bij de voorgestelde activiteiten is het gebrek aan geschikte accommodaties op buurtniveau – met name in Schollevaar Oost. Om toch (snel) op een goede manier invulling te kunnen geven aan Support zal dan ook bestaande accommodatie aangepast dienen te worden.

Naar meer gekleurde organisaties

In het voorgaande is het al een aantal maal aan de orde geweest: het is gewenst dat de benadering vanuit (gemeentelijke) instellingen en organisaties meer outreachend wordt en beter aansluit bij de specifieke wensen en behoeften van de doelgroepen.

In dat kader is het tevens wenselijk dat deze instellingen en organisaties meer 'gekleurd' worden – letterlijk en figuurlijk. Een van de middelen daartoe is de deskundigheidsbevordering die eerder in dit hoofdstuk wordt voorgesteld. Daarnaast heeft de coördinator Support hierin een taak: zij draagt zorg voor voorlichting aan en stimulering van de instellingen en organisaties om meer doelgroepgericht te handelen én om meer medewerkers uit de doelgroepen aan te trekken.

Monitoring en evaluatie

Het plan van aanpak Support dient zowel tussentijds als na afloop geëvalueerd te worden. Daarbij dienen de probleemanalyses van de drie buurten primair als nulmeting. In de eerste fase van Support zal de coördinator uitvoeringsplannen opstellen waarin concrete meetbare criteria voor succes worden geformuleerd. Uitgangspunt vormt daarbij de kolom 'wat willen we bereiken' in de schema's uit het vorige hoofdstuk. Per onderdeel kunnen daaruit criteria worden gedestilleerd die betrekking hebben op zaken als: het aantal kinderen uit de doelgroep dat VVE bezoekt, het aantal jongeren uit de doelgroep dat buitenschoolse activiteiten bezoekt en het aantal jongeren en gezinnen dat in de vangnetstructuur besproken wordt én geholpen.

De coördinator van Support draagt – al dan niet met externe ondersteuning – zorg voor deze evaluatie. Bovendien draagt zij er zorg voor dat tijdig wordt bekeken of en welke activiteiten structureel ingebed dienen te worden. Dit houdt in dat bij tussentijdse evaluatie wordt bekeken welke activiteiten succesvol zijn en op welke wijze en door wie deze activiteiten in de toekomst voortgezet kunnen worden – zodat de benodigde middelen daartoe tijdig kunnen worden vrijgemaakt.

Betere cijfers en registratie

Belangrijk knelpunt bij het bovenstaande is de constatering dat er weinig tot geen betrouwbaar cijfermateriaal met betrekking tot bijvoorbeeld jeugdcriminaliteit, de omvang van de doelgroepen en de aanwezigheid van risicofactoren op buurtniveau beschikbaar zijn. In het kader van Support dient hiervoor dan ook extra aandacht te komen. Door de coördinator zal in samenspraak met alle betrokken partijen bekeken worden welke cijfermatige gegevens er benodigd zijn en hoe deze gegenereerd kunnen worden. Vanuit Support zal hiertoe vervolgens het initiatief genomen worden. Daarbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan een secundaire analyse van HKS (daderherkennings-systeem)bestanden van de politie en het opzetten van een goede registratie in het kader van het vangnetoverleg.

Begroting

5 Begroting

Onderstaand wordt aangegeven welke financiering aangevraagd wordt bij de Minister van Grote Steden Beleid in het kader van Support.

De begroting is een totaalbegroting voor 2,5 jaar – vanaf medio 2002 tot en met eind 2004. Overigens is in 2002 reeds een deel van de financiering door de gemeente ontvangen (€ 315.000). Daarvan is ongeveer € 135.000 besteed aan het vrijmaken van de coördinator Support in de eerste helft van 2002 en aan het (laten) uitvoeren van de probleemanalyses en het ontwikkelen van dit plan van aanpak. Voor de activiteiten in de tweede helft van 2002: het aanpassen van accommodaties, het ontwikkelen van concrete uitvoeringsplannen door de coördinator en het verder opzetten van de betrokkenheid van de doelgroepen wordt het resterende deel van dit budget gebruikt. Het college van Burgemeester en Wethouders accepteert de randvoorwaarde om toe te werken naar een structurele inbedding van de activiteiten en zal daartoe met concrete voorstellen naar de raad toegaan.

1 Laagdrempelig buurtgerichte (voorlichtings) activiteiten

• moeder-voor-moeder project (De Hoven, Schollevaar Oost)	60.000
• opvoedingsondersteuning/voorlichting in de buurt	22.000
• georganiseerd toezicht (De Hoven en Schollevaar Oost)	75.000
• uitbreiding kinderactiviteiten (drie buurten)	165.000
• uitbreiding jongerenactiviteiten (drie buurten)	165.000
• ondersteuning vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties (drie buurten)	60.000
• activiteiten buurtbudget (drie buurten)	30.000
• structureel betrekken doelgroep, inclusief peergroupconsultatie (drie buurten)	90.000
• mentoren in de buurten	30.000

2 (Individuele) Begeleidingstrajecten

• maatschappelijke training zij-instroom basisschool	50.000
• individuele begeleiding Roma (Schollevaar)	100.000
• individuele begeleiding drop-outs (gemeentelijk)	100.000
• ITB-Criem (arrondissement Rotterdam)	25.000
• toeleiding/begeleidingstrajecten o.a. On Track Again (De Hoven/Schollevaar)	60.000
• gezinscoach (drie buurten)	150.000

Subtotaal € 1.182.000

Transport sub totaal

€ 1.182.000

3 Afstemming, samenwerking en deskundigheidsbevordering

• opzetten en uitvoeren van vangnetstructuur 12-24 jarigen	50.000
• deskundigheidsbevordering (m.b.t achterstanden en specifieke aanpakken ten behoeve van doelgroepen)	50.000
• coördinatie Support	175.000
• (financiële) administratieve ondersteuning	45.000
• evaluatie en monitoring (twee maal)	50.000
• realiseren van registratie en beter cijfermateriaal	15.000
• accommodatie in de buurten aanpassen	30.000
• coördinatie, opstellen probleemanalyse, betrekken doelgroep eerste helft 2002 (reeds besteed)	135.000

Totale begroting: **€ 1.732.000**

Minus reeds ontvangen budget 2002: **315.000**

Totaal aanvraag: € 1.417.000